

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra profesní přípravy

Prvotní opatření Policie České republiky na místě mimořádné události

Bakalářská práce

initial measures of the Police of the Czech Republic at the emergency scene

Bachelor Thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
pplk. Ing. Aleš Blahut

AUTOR PRÁCE
Lenka Šusterová

PRAHA
2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Neumětélích, dne 8. září 2022

Lenka Šusterová

Děkuji vedoucímu bakalářské práce pplk. Ing. Aleši Blahutovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení při zpracování práce. Dále děkuji všem odborníkům, kteří s ochotou odpovídali na mé dotazy v rámci řízených kvalitativních rozhovorů a významnou měrou tak přispěli k zásadním výsledkům a úspěšnému zpracování mé práce.

ANOTACE

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku zajišťování bezpečnosti osob a ochrany obyvatel při řešení mimořádných událostí. Ve své práci se detailně věnuji roli Policie České republiky v Integrovaném záchranném systému a prvotním opatřením policie na místě mimořádné události. Detailně popisuji projekt policisty určeného k řízení sil a prostředků na místě mimořádné události, jež nese označení velitel policie. V rámci praktické části realizuji řízené rozhovory s jednotlivými odborníky na toto téma. Následně výsledky těchto rozhovorů hodnotím pomocí SWOT analýzy. Výsledkem této analýzy je pak jednoznačné potvrzení původní hypotézy o prospěšnosti tohoto projektu jakožto naprosto unikátního mechanismu pro zvládnutí mimořádných událostí v rámci Policie ČR.

Klíčová slova * Policie České republiky * Zdravotnická záchranná služba * Hasičský záchranný sbor * Integrovaný záchranný systém * Základní složky IZS * Ostatní složky IZS * Mimořádná událost * Velitel policie.

ANNOTATION

The Bachelor's thesis is focused on the issue of ensuring the safety of people and the protection of residents during extraordinary events. In this work, I focus in detail on the role of the Police of the Czech Republic in the Integrated Rescue System and the initial measures taken by the police at the scene of an emergency. I describe in detail the project of a police officer intended to manage forces and resources at the scene of an emergency, which bears the designation of a police commander. Within the practical part, I conduct guided interview with individual experts on this topic. Subsequently, I evaluate the results of these interviews using a SWOT analysis. The result of this analysis is the definite confirmation of the original hypothesis about the utility of this project as a completely unique mechanism for handling extraordinary events within the Police of the Czech Republic.

Keywords * Police of the Czech Republic * Medical rescue service * Fire brigade * Integrated Rescue System (IRS) * Basic components of IRS * Other components of IRS * Extraordinary event. * Chief of Police.

Obsah

Úvod.....	7
1 BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR.....	9
1.1 Právní rámec bezpečnostního systému.....	11
1.2 Pojem bezpečnostní politika a bezpečnost.....	12
1.3 Prvky bezpečnostního systému.....	14
2 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ.....	17
2.1 Rozdělení a charakteristika krizových stavů.....	18
2.2 Orgány krizového řízení.....	19
2.3 Ostatní orgány s územní působností.....	21
3 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST.....	24
3.1 Druhy mimořádných událostí.....	24
3.1.1 Specifikace mimořádných událostí dle rozsahu.....	25
3.1.2 Specifikace mimořádných událostí dle příčiny.....	26
3.2 Mimořádná událost a stupně vyhlášeného poplachu.....	26
3.3 Vývoj události.....	28
3.4 Typy nebezpečí.....	29
4 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM.....	30
4.1 Vznik IZS.....	31
4.2 Základní složky IZS.....	33
4.3 Ostatní složky IZS.....	33
4.4 Orgány IZS.....	38
4.5 Cvičení IZS.....	39
5 VELITEL ZÁSAHU.....	41
5.1 Komunikace složek IZS na místě zásahu.....	41
5.2 Součinnost složek IZS při společném zásahu.....	43
5.3 Opatření přijatá na místě společného zásahu složek IZS.....	44
6 FUNGOVÁNÍ POLICIE ČR V RÁMCI IZS.....	47
6.1 Působení Policie ČR v rámci IZS.....	49
6.2 Zapojení Policie ČR do orgánů krizového řízení.....	50
6.3 Konkrétní činnosti Policie ČR při řešení krizové situace.....	51

7	KATALOGOVÝ SOUBOR TYPOVÝCH ČINNOSTÍ SLOŽEK IZS PŘI SPOLEČNÉM ZÁSAHU.....	53
7.1	Rozdělení typových činností z hlediska obsahu.....	54
7.2	Rozdělení typových činností z hlediska druhu.....	55
7.3	Typové činnosti kdy je velitelem zásahu příslušník Policie ČR.....	56
8	POLICISTA URČENÝ K ŘÍZENÍ SIL A PROSTŘEDKŮ PČR PŘI MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH - VELITEL POLICIE.....	57
8.1	Velitel policie - vznik.....	58
8.2	Velitel policie – počty nasazení dle druhu mimořádné události.....	62
9	ASPEKTY VYBRANÝCH MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ Z HLEDISKA PRVOTNÍCH OPATŘENÍ POLICIE ČR.....	66
9.1	Typová činnost - demonstrování úmyslu sebevraždy.....	66
9.2	Typová činnost - Amok - útok aktivního střelce.....	69
9.3	Typová činnost oznámení o uložení nebo nálezu výbušniny nebo VS.....	73
9.4	Typová činnost záchrana pohřešovaných osob pátrací akce v terénu.....	74
10	ŘÍZENÉ ROZHOVORY.....	76
11	SWOT ANALÝZA	77
11.1	Silné stránky.....	79
11.2	Slabé stránky.....	80
11.3	Příležitosti.....	81
11.4	Hrozby.....	82
11.5	Celkové hodnocení SWOT.....	83
	ZÁVĚR.....	84
	Seznam použité literatury.....	86
	Seznam příloh.....	90
	Přílohy.....	91

Úvod

Zajištění bezpečnosti občanů je jeden ze základních úkolů každého vyspělého demokratického státu. Fungující demokratické zřízení a akceptace zásad právního státu zajišťují dodržování práv a povinností jak ze strany občanů, tak ze strany jednotlivých bezpečnostních složek. Práva a svobody jednotlivce mohou být narušeny jen do té míry, jak je to nezbytné ke zvládnutí jakékoliv mimořádné situace a pouze na základě jasně daných a zákonných právních norem. Každý takový zásah musí být nejen zákonný, ale také přezkoumatelný a je třeba jej realizovat pouze v míře nezbytně nutné k úspěšnému zvládnutí situace.

Česká republika se pravidelně v celosvětovém měřítku umisťuje na předních příčkách v oblasti bezpečnosti. Je to dáno mnoha faktory. Kdy zejména nízká kriminalita, struktura obyvatelstva, vysoká míra profesionalizace bezpečnostních složek a další faktory kterými jsou ekonomická vyspělost, zaměstnanost, fungující sociální systém, společenská odpovědnost atd., vedou k tomu, že je Česká republika oprávněně považována za jednu z nejbezpečnějších zemí na světě. Bezpečnost obyvatel na daném území a její optimální zajištění je velmi rozsáhlé téma, které je tvořeno mnoha aspekty.

Cílem mé práce je objasnění tématu mimořádné události a jejího zvládnutí z pohledu bezpečnostních složek. Každá mimořádná událost, zejména ta s velkým dopadem na obyvatelstvo, nese významná rizika nejen pro jednotlivé zasahující složky, ale je velmi citlivě vnímána především ze strany obyvatelstva. Její úspěšné zvládnutí tak, aby byla eliminována v co možná nejkratším čase a s co možná nejmenším dopadem na životy a zdraví občanů a na majetek, je jedním z nejdůležitějších úkolů jednotlivých bezpečnostních složek.

Občané od bezpečnostních složek oprávněně očekávají nejen efektivní pomoc v jakékoliv krizové situaci, ale také rychlé a úspěšné zvládnutí

jakékoliv mimořádné události. Aby byly bezpečnostní složky schopny tento požadavek zdárně splnit, potřebují nejen profesionální vybavení, ale také vzájemně dobrou spolupráci, efektivní řízení sil a prostředků, nacvičené a tím pádem automatizované postupy u typově stejných nebo podobných událostí a značnou míru nejen teoretických, ale zejména praktických zkušeností.

Jednou z mnoha složek, které se podílejí na zvládnání mimořádných událostí, je Policie České republiky (dále jen „Policie ČR“). U Policie ČR pracuji od roku 2002. Značnou část své profesní kariéry jsem působila v přímém výkonu služby u Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy, konkrétně u Pohotovostní motorizované jednotky (dále jen „PMJ“), a to v letech 2002 až 2022, kde jsem se postupně z řadové policistky vypracovala na pozici vedoucí skupiny III. Oddělení PMJ a následně poté, co byl spuštěn projekt policisty určeného k řízení sil a prostředků Policie ČR na místech mimořádných událostí - Velitele policie, jsem se stala jedním z prvních příslušníků Policie ČR, který v tomto týmu působil.

Ráda bych tedy své nejen teoretické, ale také praktické zkušenosti implementovala do zpracovávaného tématu mé bakalářské práce tak, aby mohla být přínosem nejen pro policii jako takovou a případně další bezpečnostní složky, ale také pro všechny policisty, případně členy ostatních bezpečnostních složek, kteří se připravují na to, aby mohli úspěšně zvládnout řešení jakýchkoliv mimořádných událostí. Cílem mé práce bude fakticky ověřit úspěšnost zavedení projektu „Velitel policie“ do struktury Policie České republiky, Krajského ředitelství hlavního města Prahy, jakožto zcela unikátního mechanismu pro zvládnání mimořádných událostí v rámci celé Policie ČR. Cílem práce bude rovněž popis jednotlivých úkolů velitele policie při provádění prvotních opatření na místě mimořádné události.

Téma hodlám zpracovat komplexním způsobem, tak, aby tvořilo ucelený přehled druhů, způsobů, kompetencí a odpovědností jednotlivých subjektů při zajišťování bezpečnosti a ochrany obyvatel České republiky před vznikem mimořádné události, v jejím průběhu nebo při záchranných a likvidačních pracích.

1 Bezpečnostní systém ČR

Bezpečnostní systém České republiky lze chápat jako vzájemně koherentní soubor a systém práv a povinností jednotlivých článků státní správy, samosprávy, soukromých subjektů a občanů, který je jednoznačně právně ukotvený a vyznačuje se mírou diferenciací rolí. Tento ucelený a vzájemně provázaný systém má vést k odpovídajícímu zajištění bezpečnosti všech jeho článků, a to za všech okolností a bez ohledu na rozsah nebo druh hrozby, který jej ohrožuje.

Pojem bezpečnost není v současné legislativě ani odborné literatuře jednotně vymezen. Myslím si, že by bylo možné jej v širším slova smyslu charakterizovat jako stav, kdy jsou pro objekt a jeho zájmy na minimum omezeny hrozby a zároveň v případě, že se nějaké hrozby objeví, nebo bude tento objekt bezprostředně ohrožen, bude pro jejich eliminaci buď sám efektivně vybaven odpovídajícími prostředky, případně stanovenými funkčními procesy, nebo bude ochoten a připraven při jejich eliminaci spolupracovat s dalšími subjekty.

Obecně pak můžeme pod pojmem „bezpečnost“ rozumět společností stanovenou schopnost zamezit tomu, aby konkrétní riziko překročilo všeobecně akceptovatelnou mez, přičemž není zcela podstatné, zdali se jedná o existující, tedy reálné hrozby, nebo hrozby potencionální, tedy ty které ještě nenastaly, ale nastat bezprostředně mohou. Tyto hrozby mohou směřovat vůči celé řadě subjektů – například obyvatelstvu, svrchovanosti státu, vnitřnímu pořádku, majetku, životnímu prostředí, plnění mezinárodních bezpečnostních závazků a dalším společenským zájmům. Hrozby můžeme také rozčlenit na vnější hrozby (ohrožení svrchovanosti a celistvosti státu), vnitřní hrozby (narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti) a ostatní hrozby (mimořádné události, katastrofy přírodního a technologického charakteru atp.).

Zajištěním bezpečnosti pak chápeme soubor opatření, směřujících k zajištění vnitřní, vnější a mezinárodní bezpečnosti (ať už jedince, státu či mezinárodního společenství v běžném stavu a za krizových situací).

*„Bezpečnost pak může být chápána například jako zajištění svrchovanosti a územní celistvosti ČR, ochrana jejich demokratických základů a ochrana života, zdraví a majetkových hodnot. Z definice vyplývá, že se jedná o multidisciplinární systém se zřejmou vazbou na roli státu jako celku. V odborné literatuře se problematika bezpečnosti také velice často ztotožňuje s pojmem **bezpečí**. Bezpečí představuje jeden ze stěžejních pocitů člověka. Dá se říci, že ihned po naplnění základních životních a fyziologických potřeb je pro člověka další nejdůležitější potřebou právě bezpečí. Cílem bezpečnostního systému je tedy zajištění bezpečnosti k naplnění jedné z nejnítěrnějších potřeb člověka – bezpečí“.*¹

Fyzicky se pak na zajištění odpovídající bezpečnosti podílí především ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby.

Přestože se činnosti a role všech bezpečnostních složek v rámci řešení jednotlivých hrozeb navzájem velmi často propojují do jednoho funkčního celku, pro zjednodušení chápání celé věci je možné vyjádřit jejich prioritní vztah tak, že vnější ohrožení prioritně spadá do gesce především Armády ČR, vnitřní pořádek a bezpečnost prioritně spadá do gesce Policie ČR a ostatní ohrožení prioritně spadá do gesce HZS ČR. Velmi důležitými jsou však také „havarijní služby“, což jsou v podstatě všechny ostatní složky integrovaného záchranného systému a právnické a podnikající fyzické osoby.

¹ KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*: skriptu. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2015. ISBN 978-80-86446-62-0, strana 12.

1.1 Právní rámec bezpečnostního systému

Poté, co jsem definovala základní parametry bezpečnostního systému České republiky, považuji za nezbytné také popsat jeho základní právní rámec. Bezpečnostní systém je definován množstvím legislativních a nelegislativních dokumentů. V případě legislativních se jedná především o ústavní zákony, zákony a prováděcí předpisy. V případě nelegislativních se jedná především o různé metodiky, koncepce a strategie ústředních správních úřadů a ministerstev.

Vzhledem k omezenému rozsahu této práce uvedu pouze základní výčet jednotlivých právních předpisů, neboť to bude pro její celkové zpracování naprosto dostačující.

„Základními ústavními legislativními dokumenty jsou:

- *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky,*
- *Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky,*
- *Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.*

Základními nelegislativními dokumenty jsou:

- *Bezpečnostní strategie České republiky,*
- *Obranná strategie České republiky,*
- *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030,*
- *Bílá kniha o obraně,*
- *Evropská bezpečnostní strategie.*²

Zatímco legislativní dokumenty definující právní rámec bezpečnostního systému jsou poměrně rigidní, strategie a koncepce lze lépe přizpůsobovat a

² KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2015. ISBN 978-80-86446-62-0, strana 13.

měnit v závislosti na jednotlivých hrozbách a jejich výskytu. Bezpečnostní strategie je základním koncepčním dokumentem bezpečnostní politiky státu, přičemž obsahuje především základní východiska bezpečnostní politiky, bezpečnostních zájmů, bezpečnostního prostředí České republiky a strategii k jejich prosazování.

1.2 Pojem bezpečnostní politika a bezpečnost

Z hlediska celkového pojetí mé práce považuji za zásadní definovat především pojmy bezpečnostní politika a vnitřní bezpečnost.

Bezpečnostní politika je souhrn opatření a kroků za účelem prevence a eliminace hrozeb a z nich vyplývajících rizik s cílem zajistit vnitřní a vnější bezpečnost, obranu a ochranu občanů a státu. Provádí se aktivním a preventivním působením zahraniční, obranné a hospodářské politiky a politiky v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejné informovanosti. Zajištění bezpečnosti občanů, suverenity země, demokratického zřízení a principů právního státu je úkolem vlády a orgánů samosprávy na krajské a obecní úrovni.³

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že se bezpečnostní politika provádí pomocí zahraniční, obranné a hospodářské politiky a politiky v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejné informovanosti, přičemž veškeré tyto politiky jsou si navzájem rovnocenné a provázané. Velmi důležitými aspekty při zajišťování bezpečnosti je pak mimo jiné prohlubování mezinárodní spolupráce a účast České republiky v jednotlivých obranných nebo hospodářských aliancích, zapojování občanské společnosti do jednotlivých aktivit při zajišťování bezpečnosti a vytváření odpovídajících podmínek pro aktivní konání občanů. Jsem přesvědčena, že dnešní globalizovaný svět plodí globalizované hrozby. V globalizovaném světě jsou vnitřní a vnější bezpečnost vzájemně velmi úzce provázány a je nezbytné jejich příčiny

³ KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*: skripta. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2015. ISBN 978-80-86446-62-0, strana 14.

analyzovat a následně zajišťovat pomocí komplexního přístupu. Tato teze je patrná zejména v oblasti hrozeb souvisejících s mezinárodním terorismem, aktuálním válečným stavem na území Ukrajiny, ale také doutnajícími a neutuchajícími konflikty v oblasti Balkánského poloostrova, Blízkého východu, severoafrických států a konec konců i aktuálním děním okolo ostrova Tchajwan.

Pojem bezpečnost je nadřazeným pojmem pro bezpečnost vnitřní a vnější. Lze jej definovat dvěma způsoby, a to v širším nebo užším významu.

V širším významu, lze pojem bezpečnost odvodit z čl. 2 a čl. 3 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR. Rozdělení pojmu na vnitřní a vnější bezpečnost je z tohoto pohledu úzce spjato s faktickým působením buď uvnitř státu, nebo mimo něj. To znamená, že ohrožení vnitřní bezpečnosti je dáno riziky a hrozbami, které vznikly na území státu. Může se jednat o celou řadu událostí, například o ohrožení zákonnosti a veřejného pořádku, ochranu obyvatelstva, záchranné a likvidační práce, ochranu kritické infrastruktury, jadernou bezpečnost, bezpečnost v dopravě, energetickou soběstačnost apod. Naopak ohrožení vnější bezpečnosti je dáno riziky a hrozbami, které mají původ mimo území státu. Může se jednat o vojenské napadení, migrační krizi, embarga na dovoz jednotlivých komodit apod. Pokud bych mohla zhodnotit aktuální stav, tak jsem přesvědčena, že vzhledem k aktuální situaci nejen v Evropě, ale v celém světě, je Česká republika v současné době ohrožena především z hlediska své vnější bezpečnosti.

V užším významu, lze pojem bezpečnost vymezit například zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, nebo zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Vnitřní bezpečnost je pak vázána zejména k pojmu veřejný (vnitřní) pořádek a vztahuje se zejména k působnosti Ministerstva vnitra, Ministerstva spravedlnosti, Policie ČR, HZS, ZZS a jiných ozbrojených bezpečnostních sborů.

1.3 Prvky bezpečnostního systému

Bezpečnostní systém České republiky je tvořen jednotlivými institucemi a orgány, které odpovídají za zajištění základních funkcí státu v běžném stavu, za mimořádných událostí v okamžiku kdy nedosahují rozsahu krizových situací, za přípravu státu na krizové situace a při krizových situacích.

Bezpečnostní systém ČR bych rozdělila podle úrovně řízení na ústřední, kam bych zařadila především prezidenta republiky, Parlament ČR, vládu, Bezpečnostní radu státu a její pracovní orgány, ústřední správní úřady a územně definované úřady, kam podle mého názoru spadají hejtman kraje, starosta obce, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a ostatních obcí a jejich pracovní orgány krizového řízení. Na základě výše uvedeného lze tedy konstatovat, že jednotlivé prvky bezpečnostního systému ČR vytvářejí hierarchickou strukturu a jsou buď centrálně řízeny a koordinovány, nebo jsou řízeny a koordinovány na jednotlivých úrovních a působí samostatně v rozsahu své působnosti.

Prezident ČR vystupuje v bezpečnostním systému jako vrchní velitel ozbrojených sil. Jeho rozhodování je úzce spojeno s vážností situace, resp. zda je vyhlášen stav ohrožení státu, nebo válečný stav, přičemž zejména stav ohrožení státu je významné opatření k zajištění bezpečnosti státu a přípravou na vedení války.

Parlament ČR patří k jednomu z hlavních pilířů bezpečnostního systému ČR. Je tvořen Poslaneckou sněmovnou a Senátem. Má funkce legislativní a kontrolní, díky kterým vytváří základní předpoklady pro realizaci bezpečnostní politiky. V rámci Poslanecké sněmovny je z hlediska odborného garanta pro přípravu materiálů kompetentním orgánem Výbor pro obranu a bezpečnost. V rámci Senátu to je pak Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost.

Vláda ČR je základním výkonným orgánem bezpečnostního systému ČR. Mimo jiné projednává a navrhuje právní předpisy, strategie a koncepce v rámci bezpečnostní politiky státu. Přijímá svá vlastní nařízení a usnesení.

Bezpečnostní rada státu je pak koordinačním pracovním orgánem vlády na úrovni ministrů.

V bezpečnostním systému mají své nezastupitelné místo rovněž ministerstva a další ústřední správní orgány, které v rámci svých působností předkládají vládě návrhy právních předpisů, případně vydávají v rámci zákonného zmocnění vyhlášky apod. Svou výkonnou působnost mohou zabezpečovat také výkonnými složkami jako Policie ČR, HZS ČR, Armáda ČR, Celní správa, Vězeňská služba ČR atd.

Orgány kraje se ve spolupráci s ústředními orgány podílejí na zajišťování bezpečnostního systému kraje. Rovněž orgány obcí s rozšířenou působností spolupracují na zajišťování bezpečnosti v rámci správního území, v němž tyto obce vykonávají v přenesené působnosti státní správu.

Koordinačními orgány pro kraje a obce s rozšířenou působností jsou bezpečnostní rady krajů, resp. obcí. Pracovními orgány jsou pak krizové štáby krajů, resp. obcí.

Bezpečnostní systém a organizace krizového řízení, ať už na centrální nebo územní úrovni, v poslední době čelily a čelí mnoha vážným ohrožením a krizovým situacím. V praxi se tak ukázalo, že tak, jak byl systém nastaven koncem devadesátých let, mohl úspěšně čelit hrozbám, které byly v té době již jasně definovány. Bohužel doba nedávno minulá jasně prokázala, jak je důležité systém neustále zdokonalovat o funkcionality, které budou úspěšně čelit novým krizím a hrozbám. Mám tím na mysli zejména pandemii Covid-19, na kterou byl náš bezpečnostní systém zcela nepřipraven. Dle mého názoru bylo celé zvládnutí pandemie Covid-19 značně chaotické a nekoordinované, což ve svém důsledku bohužel vedlo k více než 40 000 mrtvých, značnému výpadku ve vzdělávání, obrovskému deficitu veřejných financí, krachu mnoha podnikatelských subjektů a k rostoucí nedůvěře ve státní orgány a instituce. Na obranu odpovědných orgánů a institucí lze dodat, že na úspěšné zvládnutí pandemie Covid-19 doposud nenašel úspěšný recept žádný stát na světě. Velmi podobná je bohužel situace s reakcí bezpečnostního systému na válku na Ukrajině. Dle mého názoru byla velmi dobře zvládnuta první etapa krize

spočívající v bezodkladné a příkladné pomoci uprchlíkům utíkajícím před válečným konfliktem. Je však otázkou analýzy a budoucího vyhodnocení, jak bezpečnostní systém zvládl rizika plynoucí jednak z evidence uprchlíků, poskytování adresné pomoci, evidence zbraní a zbraňových systémů dodávaných na Ukrajinu včetně jejich předání kompetentním orgánům (tak, aby bylo minimalizováno riziko jejich výskytu na černém trhu se zbraněmi), ale také z energetické nesoběstačnosti, růstu inflace, růstu cen téměř všech komodit a ekonomické nestability, což jsou všechno aspekty, které ve svém důsledku mohou vést k významnému ohrožení bezpečnosti České republiky, značným sociálním nepokojům a celkovému rozvratu společnosti.

2 Krizové řízení

Správné fungování jednotlivých článků bezpečnostního systému zajišťuje řádný chod státu jak v situacích jeho běžného fungování, tak v době mimořádných událostí. Z určitého druhu mimořádných událostí se mohou stát situace krizové, kdy je třeba k jejich řešení vyhlásit některý z druhů krizového stavu. Proto považuji za důležité popsat ve své práci v jedné z kapitol alespoň základní aspekty krizového řízení.

„Systém krizového řízení v ČR vychází ze skutečnosti, že ochrana společenských hodnot je základní povinností státu, a je založen na zákony vymezené odpovědnosti orgánů státní správy a samosprávy za přípravu a využití všech prostředků a možností k odvrácení následků krizových situací. Schopnosti a zajištěná úroveň připravenosti těchto orgánů na případnou mimořádnou událost ovlivňuje nezbytnost klasifikovat tuto mimořádnou situaci jako krizovou a uvést v život plánovaná krizová opatření.“⁴

Základní právní normou pro řešení krizových situací je zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (dále jen „krizový zákon“).

Výše uvedená právní norma definuje krizové řízení jakožto *„souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešení, nebo ochranou kritické infrastruktury“*.⁵

Krizový zákon také pojímá krizovou situaci jako *„mimořádnou událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické*

⁴ KOL. AUTORŮ, *Modul G – Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, Krizové řízení*. Ministerstvo vnitra – Odbor bezpečnostní politiky, učební pomůcka pro vzdělávání pracovníků krizového řízení, Praha, 2005.

⁵ zák. č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení, § 2, písm. a).

*infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizový stav“)*⁶

Z konkrétního ustanovení krizového zákona tedy vyplývá, že nelze vázat vyhlášení krizového stavu striktně pouze k zákonu o integrovaném záchranném systému, neboť krizové situace mohou být vyhlášovány i v jiných případech, například při ohrožení svrchovanosti státu, majetkových hodnot, vnitřní bezpečnosti, nebo velmi aktuální nouzi ropné, plynové, nebo energetické.

Krizová opatření pak zpravidla znamenají mnohem závažnější zásah do práv a svobod a krizový zákon je charakterizuje jako *„organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob“*.⁷

2.1 Rozdělení a charakteristika krizových stavů

Vyhlašování krizových stavů se realizuje na základě ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústavní zákon nebo na základě ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

*„Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně, může se vyhlásit podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav.“*⁸

Jednotlivé krizové stavy lze rozlišit dle situace, ke které se vztahují, dle vyhlášujícího orgánu, důvodu, územního rozsahu nebo časové účinnosti. Pro mou práci bude, podle mého názoru a vzhledem k jejímu celkovému rozsahu,

⁶ zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení, § 2, písm. b)

⁷ Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení, § 2, písm. c)

⁸ Zákon č. 110/1998 Sb., Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky, článek 2.

zcela dostačující uvést pouze základní charakteristiku jednotlivých krizových stavů a orgánů krizového řízení.

Válečný stav – vyhláší Parlament ČR na návrh vlády ČR, je-li ČR napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Vztahuje se na celý stát, bez územního nebo časového omezení.

Stav ohrožení státu – Vyhláší Parlament ČR na návrh vlády ČR, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. Vztahuje se na celý stát, bez územního nebo časového omezení.

Nouzový stav – Vyhláší Vláda ČR (předseda vlády), v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Vztahuje se na celý stát nebo jeho část. Vyhláší se nejdéle na 30 dnů, přičemž jeho prodloužení je možné na základě souhlasu Parlamentu ČR.

Stav nebezpečí – Vyhláší hejtman kraje nebo primátor hlavního města Prahy, v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí, pokud jsou ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, a pokud intenzita ohrožení nedosahuje značného rozsahu a zároveň není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek IZS. Vztahuje se na celé území kraje nebo na jeho část. Vyhláší se nejdéle na 30 dnů, přičemž jeho prodloužení je možné jen se souhlasem vlády ČR.

2.2 Orgány krizového řízení

Krizovým zákonem je definováno postavení a působnost jednotlivých orgánů krizového řízení, v návaznosti na ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR v oblasti krizových situací, které nesouvisí se zajištěním obrany České republiky.

Mezi orgány krizového řízení jsou zahrnuty **vláda, ministerstva a jiné správní úřady, Česká národní banka, orgány kraje a ostatní orgány s územní působností, orgány obce.**

Vláda ČR - mezi její základní úkoly při zajišťování připravenosti České republiky na krizové situace, při jejich řešení nebo k ochraně kritické infrastruktury dle krizového zákona patří:

- ukládání úkolů ostatním orgánům krizového řízení, včetně řízení a kontroly jejich činnosti,
- určení konkrétního ministerstva nebo jiného ústředního správního úřadu pro koordinaci přípravy na řešení krizové situace,
- zřízení Ústředního krizového štábu, jako svého pracovního orgánu,
- stanovení kritérií pro určení prvku kritické infrastruktury,
- na základě seznamu předloženého Ministerstvem vnitra, rozhoduje o prvcích kritické infrastruktury a prvcích evropské kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem je organizační složka státu.

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady - mezi jejich základní úkoly podle krizového zákona patří:

- zajištění připravenosti na řešení krizových situací v jejich působnosti,
- zřízení pracovišť krizového řízení,
- zpracování plánu, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací,
- zřízení krizového štábu jakožto pracovního orgánu k přípravě na krizové situace a k jejich řešení,
- zajištění provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti,
- poskytování a vyžadování podkladů – ministerstva, krajské úřady a obecní úřady obcí z rozšířenou působností.

Krizový zákon také v rámci ministerstev upravuje specifické postavení Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva dopravy a Ministerstva průmyslu a obchodu.

Česká národní banka - při přípravě na krizové situace a jejich řešení především zřizuje krizový štáb, vede přehled možných zdrojů rizik, provádí analýzy ohrožení a odstraňuje nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace. Dále vytváří podmínky pro nouzovou komunikaci ve vztahu k jiným správním úřadům, krajům, obcím a právníkům a fyzickým osobám. V neposlední řadě také projednává s vládou návrh krizových opatření, která se jí dotýkají a projednává přestupky v souvislosti s porušením zákazů uložených krizovým opatřením (například zákaz nabývání prostředků v cizí měně, provádění plateb z České republiky do zahraničí apod.).

Orgány kraje a další orgány s působností na území kraje. Do této kategorie patří především hejtman kraje, krajský úřad, hasičský záchranný sbor, Policie České republiky.

Orgány obce můžeme rozdělit na orgány obce s rozšířenou působností, kam patří starosta obce s rozšířenou působností a obecní úřad s rozšířenou působností a orgány obce, kam patří starosta obce a obecní úřad.

2.3 Ostatní orgány s územní působností

Do této kategorie patří bezpečnostní rady - státu, kraje nebo obce s rozšířenou působností a krizové štáby - ústřední krizový štáb, krizový štáb kraje a krizový štáb obce s rozšířenou působností.

Bezpečnostní rada státu je zřízena dle čl. 9 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Její složení a činnost jsou dále upraveny jednotlivými usneseními vlády. Bezpečnostní rada státu je stálým pracovním orgánem vlády, pověřeným koordinací bezpečnostní problematiky v rámci České republiky a přípravou návrhů opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky. Jednání řídí premiér, přítomni mohou být konkrétní členové vlády (v jejichž věcné působnosti je řešení nastalé situace - v souladu s rozhodnutím vlády) a podle svého uvážení i prezident republiky. Rada zasedá zpravidla jednou měsíčně. V rámci bezpečnostní rady státu působí také jednotlivé pracovní výbory, např. Výbor pro civilní nouzové

plánování, Výbor pro obranné plánování, Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky nebo Výbor pro zpravodajskou činnost.

Ústřední krizový štáb je definován krizovým zákonem jakožto pracovní orgán vlády, který je zřízen pro řešení krizových situací. Jeho činnost a složení upravuje Statut ústředního krizového štábu, který musí být schválen vládou. Je určen zejména pro koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace, která jsou přijímána příslušnými orgány.

Kromě Ústředního krizového štábu mohou být zřízeny také krizové štáby ústředních správních úřadů a dalších úřadů a složek. Dle krizového zákona zřizují krizové štáby jako pracovní orgány pro řešení krizových situací také ministerstva a další správní úřady.

Krizový štáb kraje a krizový štáb obce s rozšířenou působností slouží zřizovateli pro řešení krizových situací. V rámci krajů je koordinace krizového řízení rozdělena mezi orgány samosprávy (hejtman, krajský úřad) a územně dislokované složky ústředních správních úřadů. Například v podmínkách hlavního města Prahy koordinuje působnost primátora (hejtmana) a magistrátu (krajského úřadu) odbor bezpečnosti (odborný útvar krizového řízení). Funkce ředitele odboru bezpečnosti je spojena s funkcí tajemníka bezpečnostní rady kraje. Tato rada zajišťuje koordinaci jednotlivých subjektů státní správy a samosprávy, kdy při hrozbě krizové situace a za krizových stavů je tato rada spolu s odbornými skupinami a přizvanými odborníky součástí krizového štábu kraje.

Nezastupitelnou úlohu v rámci koordinace krizového řízení a plánování v kraji plní hasičský záchranný sbor kraje. Mezi jeho základní povinnosti patří zejména organizace součinnosti mezi správními úřady a obcemi; zabezpečení zpracování krizového plánu kraje (který schvaluje hejtman), vyžadování, shromažďování a evidování stanovených údajů pro přípravu území na krizové situace; ukládání určeným obcím rozpracování úkolů z krizového plánu kraje; poskytování podkladů nezbytných pro krizové

plánování určeným obcím; seznamování obcí a právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení; vytváření podmínek pro činnost krizového štábu kraje; za stavu nebezpečí zabezpečení varování a vyrozumění, organizování zajišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření.

Policie ČR pak zajišťuje na území kraje připravenost k řešení krizových situací spojených s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem.

3 Mimořádná událost

Poté, co jsem v předchozích kapitolách rozpracovala bezpečnostní systém a krizové řízení, je z hlediska celkového konceptu pojetí mé bakalářské práce nezbytné popsat pojem mimořádná událost, provést jejich kategorizaci dle jednotlivých kritérií. Zpracováním této kapitoly se již velmi přiblížím tematicce integrovaného záchranného systému a katalogu typových činností.

Obecně lze mimořádnou událost definovat jako událost, která může být způsobená buď činností člověka, nebo přírodními vlivy. Zároveň to je událost, která může ohrožovat životy, zdraví lidí, majetek nebo životní prostředí. K jejímu odvrácení nebo omezení výše uvedených negativních dopadů, je pak třeba zahájení záchranných prací, nebo zahájení likvidačních prací v okamžiku, kdy již byl způsoben nějaký negativní následek.

Zpravidla se tedy jedná o nenadálou, neočekávanou, časově a prostorově omezenou událost, která může způsobit, nebo již způsobila celou řadu negativních následků.

Zákon č.239/2000Sb., o integrovaném záchranném systému, definuje mimořádnou událost jako *„škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“*⁹

3.1 Druhy mimořádných událostí

Mimořádné události můžeme rozlišovat podle mnoha hledisek. Jako zcela postačující se pro celkové zpracování práce jeví rozdělení mimořádných událostí dle rozsahu a příčiny.

⁹ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, § 2, písm. b)

3.1.1 Specifikace mimořádných událostí dle rozsahu

Mimořádné události můžeme rozlišovat podle mnoha hledisek. Na úvod považuji za vhodné začít členěním podle rozsahu a způsobu jakým jsou jejich dopady řešeny.

Podle tohoto kritéria bychom mohli mimořádné události dělit do tří kategorií:

- méně závažné mimořádné události,
- mimořádné události závažné,
- mimořádné události velmi závažné.

Méně závažnými událostmi rozumíme mimořádné události, které mají lokální charakter, neohrožují na životě nebo zdraví větší množství osob ani větší materiální, nebo společenské hodnoty. K jejich řešení jsou zpravidla dostačující pravomoci místních orgánů, a to jak ze strany veřejné správy, tak ze strany bezpečnostních záchranných složek. Jako příklad tohoto druhu mimořádné události bych uvedla lokální povodně, nehody dopravních prostředků, lokální požáry, kriminalita apod.

Závažnými mimořádnými událostmi rozumíme mimořádné události, které mají potenciál ohrozit na životě nebo zdraví větší počet osob, způsobit významné materiální nebo společenské škody. K jejich řešení a úspěšnému zvládnutí, včetně realizace záchranných a likvidačních prací, je pak potřeba nasadit velký počet zasahujících subjektů, a to jak ze strany veřejné správy, tak ze strany jednotlivých bezpečnostních složek.

Velmi závažnými mimořádnými událostmi rozumíme mimořádné události, jejichž řešení nebude možné nasazením všech subjektů uvedených v předchozích dvou kategoriích. Jedná se o mimořádné události se značným a rozsáhlým dopadem na životy a zdraví osob, značnými materiálními nebo společenskými škodami. K jejich řešení a odstranění nežádoucích následků a hrozeb je třeba využít institutu krizového řízení, včetně vyhlášení krizových opatření ať už na úrovni kraje, více krajů, nebo celého území České republiky.

3.1.2 Specifikace mimořádných událostí dle příčiny

Mimořádné události lze rozdělit také podle toho, jakým zdrojem nebo příčinou byly způsobeny. To znamená, co konkrétně vedlo k jejich vzniku.

Podle tohoto kritéria můžeme rozdělit mimořádné události na:

- mimořádné události způsobené přírodními vlivy,
- mimořádné události způsobené vlivem nebo činností člověka,
- mimořádné události způsobené technickou závadou.

V případě mimořádných událostí, které jsou způsobeny přírodními vlivy, nejčastěji hovoříme o povodni, suchu, lesním požáru, epidemii, v našich podmínkách ještě poměrně nedávno zcela neznámém jevu v podobě tornáda, sněhové kalamitě atd.

V případě mimořádných událostí, které jsou způsobeny činností člověka, hovoříme nejčastěji o dopravních nehodách obecně (letecké, železniční, automobilní), teroristických útocích, občanských nepokojích, sabotážích, haváriích způsobených nedbalostí, žhářstvím apod.

V případě mimořádných událostí způsobených technickou závadou hovoříme nejčastěji o požárech, výbuších, ropných haváriích, uniku jedovatých látek do přírody (ovzduší, vodní toky, půda), radiačních haváriích, zřícení budov apod.

3.2 Mimořádná událost a stupně vyhlášeného poplachu

Pro řešení mimořádných událostí jsou vyhlášovány celkem čtyři stupně poplachu. Jednotlivé stupně jsou v rámci integrovaného záchranného systému vyhlášovány v závislosti jednak na rozsahu mimořádné události, ale také v závislosti na druhu a počtu zasahujících složek a jejich koordinaci. Stupně jsou vyhlášovány buď velitelem zásahu, nebo operačním střediskem hasičského záchranného sboru.

První stupeň vyhlášení poplachu se týká mimořádných událostí, kdy jsou ohroženy jednotlivé osoby – do cca 10 osob, jednotlivé dopravní prostředky,

jednotlivé budovy, nebo území do plochy 500m². Záchranné a likvidační práce realizují zpravidla místně příslušné jednotky IZS.

Druhý stupeň vyhlášení poplachu se týká mimořádných událostí, kdy je ohroženo nejvýše 100 osob, zásah se týká více než jedné budovy, vzácného chovu hospodářských zvířat, nebo území do plochy 10000m². Záchranné a likvidační práce realizují krajské jednotky IZS a na místě je nezbytné jejich řízení velitelem zásahu.

Třetí stupeň vyhlášení poplachu se týká mimořádných událostí, kdy je ohroženo méně než 1000 osob, části obcí nebo areálů podniků, několik chovů hospodářských zvířat, soupravy železniční přepravy, plochy území do 1 000 000m², povodí řek, jde o hromadnou havárii v silniční, železniční nebo letecké dopravě. Záchranné a likvidační práce realizují složky IZS z více než jednoho kraje. Zásah na místě je řízen velitelem zásahu, který má ke své činnosti na místě zřízen štáb velitele zásahu. Místo zásahu také může být rozděleno na jednotlivé části, sektory, nebo úseky. Pokud je vyhlášen tento typ poplachu, tak operační středisko hasičského záchranného sboru informuje o vzniku této mimořádné události hejtmana kraje (v podmínkách hl. m. Prahy – primátora hl. m. Prahy) a starosty dotčených obcí s rozšířenou působností.

Důkladným studiem skripta - KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*: skripta. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2015. ISBN 978-80-86446-62-0, jsem přišla na nesrovnalost v popisu tohoto stupně poplachu. V tomto skriptu je dle mého názoru chyba, když je zde nesprávně uvedeno „**Třetí stupeň** poplachu je vyhlášován pro MU, při kterých je ohroženo více než 1 000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, plochy území do 1 km², povodí řek, produktovou, jde o hromadnou havárii v silniční dopravě nebo o havárii v letecké dopravě.“¹⁰ Ověřením v další odborné literatuře tuto moji hypotézu potvrzuje, neboť

¹⁰ KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*: skripta. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2015. ISBN 978-80-86446-62-0, strana 160.

správná formulace by měla být následující: **Třetí stupeň** poplachu je vyhlášen pro MU, při kterých je ohroženo **méně** než 1 000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, plochy území do 1 km², povodí řek, produktovou, jde o hromadnou havárii v silniční dopravě nebo o havárii v letecké dopravě. Tato skutečnost bude jedním z praktických výstupů mé práce.

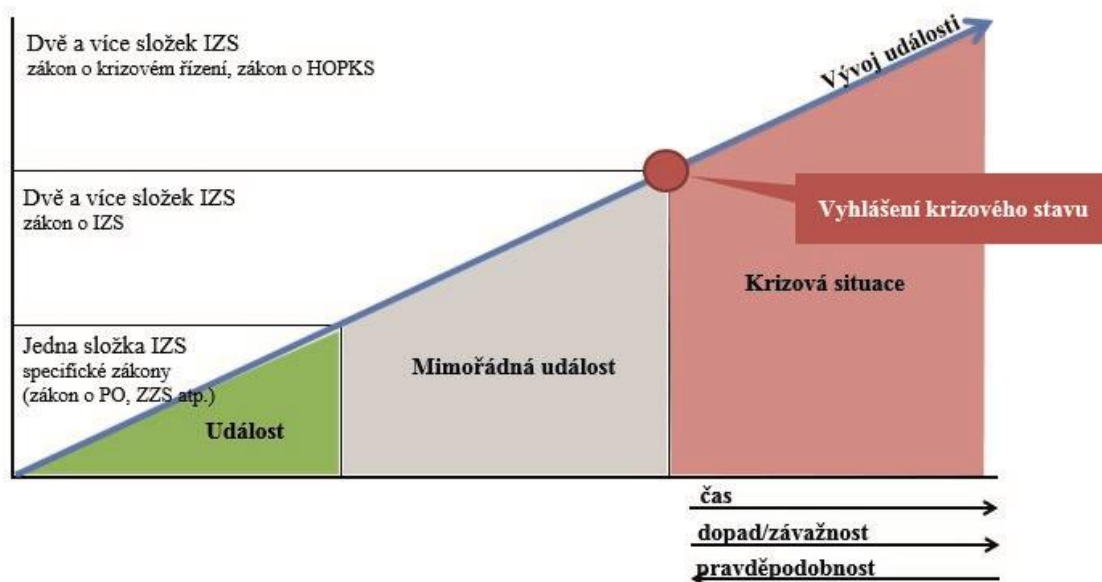
Zvláštní (čtvrtý) stupeň vyhlášení poplachu se týká mimořádných událostí, kdy je ohroženo více než 1000 osob, celé obce, nebo plochy území nad 1 000 000m². Záchrané a likvidační práce realizují složky IZS z několika krajů, případně i ze zahraničí. Stejně jako v případě poplachu třetího stupně zásah řídí velitel zásahu. Ke své činnosti má na místě zřízen štáb velitele zásahu a místo mimořádné události může být rozděleno na jednotlivé části, sektory nebo úseky.

3.3 Vývoj události

V této části bych ráda uvedla stručný proces vývoje události od jejího vzniku až po vznik krizové situace. Čili proces, který vede od běžné události, přes mimořádnou událost až ke vzniku krizové situace.

Na začátku celého procesu je vždy událost, která vyžaduje řešení ze strany složek IZS. Událost je řešena zpravidla jednou složkou IZS a to na základě příslušných zákonů (například zákon o Policii ČR, zákon o požární ochraně atd.). Vyšším stupněm je pak mimořádná událost, která vyžaduje řešení dvou a více složek IZS (zákon o IZS). Následuje vznik krizové situace a vyhlášení krizového stavu. Situace je řešena dvěma a více složkami IZS.

Grafické zpracování vývoje události:

Zdroj: KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*: skripta. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2015. ISBN 978-80-86446-62-0, strana 161

3.4 Typy nebezpečí

Typy nebezpečí lze rozdělit dle původu na **naturogenní** a **antropogenní**. Naturogenní jsou dále děleny na **abiotické** a **biotické**. Antropogenní jsou dále děleny na **technogenní**, **sociogenní** a **ekonomické**.

V koncepci ochrany obyvatelstva byl stanoven úkol zpracovat analýzu hrozeb pro ČR a její závěry promítnout do metodických a strategických materiálů v oblasti bezpečnosti státu. Vytvořená pracovní skupina HZS ČR tedy provedla analýzu v širším smyslu, jejíž součástí byla identifikace hrozeb, vlastní analýza a následné hodnocení těchto hrozeb.

4 Integrovaný záchranný systém

V rámci této kapitoly rozpracuji problematiku integrovaného záchranného systému. Provedu výčet jednotlivých základních a ostatních složek a jejich orgánů. V rámci charakteristiky ostatních složek se zaměřím zejména na problematiku zařazení obecních a městských policí, kdy provedu právní rozbor celé situace, a na tomto základě učiním jeden z praktických výstupů mé bakalářské práce.

Základní právní normou upravující tuto problematiku je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

„Tento zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu a válečného stavu.“¹¹

Integrovaný záchranný systém je zde definován jakožto specifická struktura pro řádnou koordinaci společné činnosti Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „HZS“), zdravotnické záchranné služby (dále jen „ZZS“), Policie ČR a dalších složek v rámci jejich společné činnosti při přípravě na mimořádné události. Jeho základním úkolem je, kromě náležité přípravy na mimořádné události, také koordinace postupu jednotlivých složek v rámci provádění záchranných a likvidačních prací. Velmi úzce se dotýká oblasti provádění jednotlivých opatření směřujících k ochraně života, zdraví a majetku obyvatelstva, přičemž je nepodstatné, zdali je mimořádnou událostí rozuměna přírodní katastrofa, teroristický útok, průmyslová havárie, nebo jiná událost s potenciálem ohrožení ochrany obyvatelstva. Z výše uvedeného je zřejmé, že se jedná především o postup, tedy proces, což znamená, že

¹¹ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, § 1.

integrovaný záchranný systém není samostatnou institucí a nemá žádnou organizační strukturu.

4.1 Vznik IZS

Prvotní snahy o stanovení a zakotvení určitého procesu koordinace jednotlivých složek IZS se objevují již na počátku 90. let 20. století. V rámci řešení mimořádných událostí se na místě těchto událostí setkávaly různé složky, kterým chyběly jakékoliv podmínky pro vzájemnou spolupráci při zásahu (materiální, technické, personální, řídicí, organizační apod.).

*„Prvním dokumentem, který se IZS zabýval, bylo usnesení vlády ze dne 29. května 1993 č. 246, k návrhu **zásad integrovaného záchranného systému**. Usnesení vlády sice nemělo charakter právního předpisu, ale vytvořilo významný mezník pro vznik a fungování IZS, pro činnost ústředních orgánů státní správy jako Ministerstva vnitra a Ministerstva obrany, tehdejších okresních úřadů jako územních orgánů státní správy a také orgánů samosprávy při přípravě a řešení následků mimořádných událostí. Zásady IZS obsažené v příloze výše uvedeného usnesení vlády vytvořily podmínky pro následné legislativní řešení celého systému.“¹²*

Jednotlivé zásady tvořily základ pro tvorbu dalších právních předpisů. V podstatě se jednalo o základní vymezení IZS jako systému; definici jeho složek včetně jejich právního postavení; stanovení odpovědnosti za řízení IZS; popis povinností vlády ČR, jednotlivých ministerstev, magistrátů, okresních úřadů a primátorů; rozdělení kompetencí při ukládání úkolů; povinnosti havarijní komise a operačních a informačních středisek; dokumentaci a způsob financování.

¹² KOLEŇÁK, I., *Integrovaný záchranný systém a řešení krizových situací*. ČVUT FBMI, Kladno 2017, studijní opora, strana

„Pojem IZS se v právním řádu ČR objevil teprve novelizací zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů (účinnost novely dnem 31. prosince 1994). Dotčené ustanovení zákona znělo: *„Okresní úřad dále plní úkoly spojené s řešením mimořádných událostí v případě živelních pohrom, havárií nebo jiného nebezpečí, které ohrožuje životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí. Za tím účelem zabezpečuje koordinovaný postup záchranných, pohotovostních, odborných a jiných služeb, správních úřadů, obcí, fyzických a právnických osob při likvidaci jejich následků (dále jen „Integrovaný záchranný systém“).*“¹³

Nicméně zásadní změnu přinesl až rok 2000, kdy byla schválena legislativa upravující fungování IZS (výše uvedený zákon č. 239/2000 Sb.), ale také zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, nebo zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky.

„Působením základních a ostatních složek Integrovaném záchranném systému (dále jen „IZS“), není dotčeno jejich postavení a úkoly stanovené zvláštními právními předpisy (např. zákon o požární ochraně, zákon o Policii ČR, zákon o zdravotnické záchranné službě). IZS není institucí, úřadem, sborem, sdružením ani právnickou osobou, IZS nemá žádné budovy, razítka, rozpočty apod. IZS nemá žádné stálé funkcionáře ani orgány, teprve při vlastní mimořádné události se osoby, resp. orgány působící samostatně stávají velitelem zásahu v rámci IZS, resp. operační a informační střediska (dále jen „OPIS“) HZS ČR se stávají OPIS IZS. V praxi IZS představuje skutečně systém práce s nástroji spolupráce a modelovými postupy

¹³ KOLEŇÁK, I., *Integrovaný záchranný systém a řešení krizových situací*. ČVUT FBMI, Kladno 2017, studijní opora, strana 17,18.

součinnosti (typovými činnostmi) a je součástí systému pro zajištění bezpečnosti státu.“¹⁴

4.2 Základní složky IZS

Mezi základní složky IZS řadíme:

- Policie ČR (krajská ředitelství Policie ČR, útvary Policie ČR s celorepublikovou působností),
- Hasičský záchranný sbor ČR (jednotky HZS krajů, záchranný útvar HZS ČR),
- poskytovatele zdravotnické záchranné služby,
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany (jednotky HZS podniků – profesionální i dobrovolné, jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí).

Základní složky IZS zajišťují v režimu 24/7 nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, a to prostřednictvím svých operačních středisek. Zároveň v reálném čase tato oznámení vyhodnocují, nasazují odpovídající počet sil a prostředků pro provedení neodkladného zásahu na místech mimořádných událostí. K tomuto účelu mají tyto složky rozmístěny své síly a prostředky v rámci celého území České republiky.

4.3 Ostatní složky IZS

Mezi ostatní složky řadíme:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (realizováno příslušnými dohodami – např. Dohodou o plánované pomoci na vyžádání, uzavřenou mezi Generálním štábem Armády ČR a Generálním ředitelstvím HZS nebo Ústředním poplachovým plánem IZS),
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (např. Věžeňská služba ČR),

¹⁴ KOLEŇÁK, I., *Integrovaný záchranný systém a řešení krizových situací*. ČVUT FBMI, Kladno 2017, studijní opora, strana 18.

- ostatní záchranné sbory (např. Báňská záchranná služba),
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (výroba a distribuce v rámci energetiky, poskytovatelé komunikačních a informačních systémů apod.),
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím (horská služba, vodní záchranná služba, speleologická záchranná služba, kynologové, Český červený kříž apod.).

Ostatní složky IZS poskytují svou pomoc při svém nasazení na záchranné a likvidační práce tzv. na vyžádání, a to na základě uzavřených písemných dohod. Tyto dohody s nimi může uzavřít Ministerstvo vnitra, krajský úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo jednotlivé základní složky IZS. Pakliže je vyhlášen krizový stav, tak se ostatními složkami IZS stávají také poskytovatelé akutní lůžkové péče, kteří však mají zřízen urgentní příjem pacientů.

Při zpracovávání tohoto tématu jsem narazila na jeden problém, který musím podrobněji rozvést. Veškerá známá odborná literatura řadí mezi ostatní složky také obecní a městské policie. Rozsáhlou analýzou a odbornou diskusí je však zřejmé, že tam tyto složky explicitně zahrnuty nejsou. Tudíž jsem přesvědčena, že řadit je automaticky mezi tyto složky není zcela správné. Tato analýza bude jedním z praktických výstupů mé bakalářské práce.

Posouzení postavení obecní/městská policie ve smyslu ostatní složky integrovaného záchranného systému dle zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o IZS“)

Jak jsme již výše uvedla, tak podle „§ 4 odst. 1 zákona o IZS jsou základními složkami IZS: Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen

"hasičský záchranný sbor"), jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky. Dle § 4 odst. 2 zákona o IZS jsou ostatní složky IZS definovány jako vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.“¹⁵

Obecní a městské policie přitom nelze jednoznačně zařadit pod:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Z výše uvedených bodů stručně rozvedu pouze otázku k ostatním ozbrojeným bezpečnostním sborům, neboť právě sem jsou nejčastěji obecní a městské policie nesprávně řazeny. K ostatním ozbrojeným bezpečnostním sborům patří Věžeňská stráž, Justiční stráž, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace, Vojenské zpravodajství, Celní stráž a Vojenská policie.

Z výše uvedeného je zřejmé, že se v této kategorii obecní nebo městské policie nevyskytují. Také je zřejmé, že obecní policie nebo městské policie nemusí vykonávat službu se zbraní a zároveň jsou součástí – orgánem obce. Také podle mého názoru platí, že příslušníci ozbrojených bezpečnostních sborů mají uzavřen služební poměr podle zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, zatímco strážníci obecních a městských

¹⁵ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, § 4, odst. 1 a 2.

policií mají uzavřen svůj pracovní poměr podle zákoníku práce. Toto jsou zásadní tři důvody, proč nelze jednoduše obecní nebo městské policie do této kategorie zařadit.

V poslední době se projevuje snaha obecní policii označit za ostatní složku IZS z důvodu, že je orgánem obce. **Tento názor však nemá oporu v ustanovení § 4 odst. 2 zákona o IZS kde jsou ostatní složky vyjmenované. U těchto vyjmenovaných ostatních složek nejsou žádné pochybnosti, a jejich příslušnost k ostatním složkám IZS není ničím dalším podmiňována.** § 4 odst. 2 zákona o IZS ve větě poslední uvádí: *„Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání.“*¹⁶

V § 21 odst. 2 zákona o IZS je již uvedeno, že pomoc na vyžádání poskytují i orgány obce. Pomoc na vyžádání je však podmíněna zněním § 21 odst. 1 zákona o IZS: *„Poskytování plánované pomoci na vyžádání se zahrnuje do poplachového plánu integrovaného záchranného systému; plánovanou pomocí na vyžádání se pro účely tohoto zákona rozumí předem písemně dohodnutý způsob poskytnutí pomoci ostatními složkami integrovaného záchranného systému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, krajskému úřadu, Ministerstvu vnitra nebo základním složkám integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací.“*¹⁷

Jak vyplývá z výše uvedené citace, a i z věty poslední § 4 odst. 2 zákona o IZS, jedná se o řešení při provádění záchranných a likvidačních prací, které je podmíněno předem uzavřenou písemnou dohodou. Nelze tedy popsané vnímat jako stálý stav, ale jedná se vždy o speciální případy v krizových situacích.

Jsem tedy přesvědčena, že při splnění určitých podmínek a v konkrétních situacích může být vnímána konkrétní obecní policie,

¹⁶ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, § 4, odst. 2.

¹⁷ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, § 21, odst. 1.

nebo její součást vyčleněná na provádění záchranných a likvidačních prací jako ostatní složka IZS, ale nelze takto vnímat obecní policie jako celek ve smyslu § 4 odst. 2 zákona o IZS, kde jako ostatní složka IZS uvedena není. Současný výkladový trend může mít za následek navyšování povinností a úkolů obecní policie, ale v případech, kdy bude jiným právním předpisem odkazováno na ostatní složky IZS, tak se vždy bude počítat se zněním § 4 odst. 2 zákona o IZS, kde obecní policie jako ostatní složka IZS uvedena není.

Tato nejednoznačnost působí také celou řadu problémů s konkrétními praktickými dopady. Jako příklad lze uvést dění kolem novelizací zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), jehož předmětem byla i úprava snížení důchodového věku pro pojištěnce, kteří pracovali po stanovenou dobu v rizikových zaměstnáních (dále jen „návrh novely zákona č. 155/1995 Sb.“).

Zákonem č. 323/2021 Sb., jehož účinnost měla nastat k 1. 1. 2023, bylo pro pojištěnce zařazené aspoň 20 let ve složkách integrovaného záchranného systému v případě vzniku nároku na starobní důchod před dosažením důchodového věku zajištěno nekrácení starobního důchodu pro „předčasnost“. Pro úplnost uvádím, že v návaznosti na tento zákon bylo plánováno přesnější vymezení složek integrovaného záchranného systému a výslovné uvedení obecní policie jako jedné z nich. Návrh novely zákona č. 155/1995 Sb. ovšem ustanovení navrhoval odstranit s odkazem na zmatečnou a v praxi neproveditelnou formulaci předpisu a nahradit novou úpravou, ovšem pouze ve prospěch pojištěnců vykonávajících práce zdravotnického záchranáře (tj. člena výjezdové skupiny zdravotnické záchranné služby, tj. lékař výjezdové skupiny a řidič vozidla záchranné služby, dále operátora zdravotnického, resp. pomocného operačního střediska zdravotnické záchranné služby a záchranáře horské služby) bez ohledu na zařazení profese do příslušné kategorie prací.

V daném případě se ukázalo jak problematické, nedostatečné a nejasné je zakotvení strážníků obecních policií v zákoně o IZS. V případě potřeby je

výkladem zákona o IZS nahlíženo na strážníky jako na ostatní složku IZS, ale její jasné zakotvení v zákoně o IZS chybí.

V případech kdy složky IZS dostávají jakékoliv benefity, tak bude vždy problematické, bez jasného zakotvení obecních policí do složek IZS, nárokovat tyto benefity také pro strážníky obecních policí. Obecní policie jsou tak fakticky využívány v případech řešení krizových situací, ale jednoznačná právní podpora jejich činnosti chybí.

Po provedení této analýzy a rozboru a na základě výše uvedeného se domnívám, že řadit obecní a městské policie automaticky mezi ostatní složky IZS není zcela na místě. Obecní a městské policie jsou tak bohužel nejen v případě odborné literatury, ale také při projednávání jakékoliv legislativy, která s nimi souvisí automaticky řazeny mezi ostatní složky IZS, ovšem nikoliv na základě platné legislativy.

Jako jeden z praktických výstupů mé bakalářské práce, bude doporučení na novelu zákona o IZS v tomto ohledu tak, aby bylo již mimo jakoukoliv pochybnost zřejmé, v jakém postavení se obecní a městské policie nachází a mezi které složky se řadí.

4.4 Orgány IZS

Orgány, které zabezpečují funkčnost celého systému a vlastní koordinaci složek IZS jsou operační a informační střediska krajských HZS a generálního ředitelství HZS ČR. Operační a informační střediska jsou „*povinna přijímat a vyhodnocovat informace o mimořádných událostech, zprostředkovávat organizaci plnění úkolů ukládaných velitelem zásahu, plnit úkoly uložené orgány oprávněnými koordinovat záchranné a likvidační práce a zabezpečovat v případě potřeby vyrozumění základních i ostatních složek IZS a vyrozumění státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků podle dokumentace IZS.*“¹⁸ Operační a informační střediska jsou „*oprávněna*

¹⁸ KOLEŇÁK, I., *Integrovaný záchranný systém a řešení krizových situací*. ČVUT FBMI, Kladno 2017, studijní opora, strana 20.

povolávat a nasazovat síly a prostředky HZS ČR a jednotek požární ochrany, dalších složek IZS podle poplachového plánu IZS nebo podle požadavků velitele zásahu; při tom dbají, aby uvedené požadavky nebyly v rozporu s rozhodnutím příslušného funkcionáře HZS ČR, hejtmana kraje, nebo Ministerstva vnitra při jejich koordinaci záchranných a likvidačních prací, vyžadovat a organizovat pomoc, osobní a věcnou pomoc podle požadavků velitele zásahu, provést při nebezpečí z prodlení varování obyvatelstva na ohroženém území, pokud zvláštní právní předpis (např. atomový zákon nebo zákon o prevenci závažných havárií) nestanoví jinak.“¹⁹

„Koordinací složek IZS při společném zásahu se rozumí koordinace záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti.

Koordinace složek při společném zásahu je prováděna:

- *na **taktické úrovni** velitelem zásahu v místě nasazení složek a v prostoru předpokládaných účinků mimořádné události,*
- *na **operační úrovni** OPIS IZS,*
- *na **strategické úrovni** starostou ORP, hejtmanem kraje, nebo MV a ostatními správními úřady v případech stanovených zákonem o IZS.“²⁰*

4.5 Cvičení složek IZS

V rámci prověřování připravenosti složek IZS k provádění záchranných a likvidačních prací na místech mimořádných událostí se realizují společná cvičení, která se v případě, že se cvičení zúčastní více než jedna složka, nazývají cvičeními IZS. Tato cvičení mohou být prověřovací a taktická. Cvičení složek IZS jsou oprávněni naříditi ministr vnitra, generální ředitel HZS, hejtman kraje nebo ředitel HZS kraje. Průběh cvičení složek IZS lze rozdělit do několika fází. Základní fází cvičení je fáze přípravná, která představuje

¹⁹ KOLEŇÁK, I., *Integrovaný záchranný systém a řešení krizových situací*. ČVUT FBMI, Kladno 2017, studijní opora, strana 21.

²⁰ KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*: skripta. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2015. ISBN 978-80-86446-62-0, strana 24.

proces zahrnutí cvičení do plánu cvičení na příslušné období, alokaci potřebných sil a prostředků pro daný termín, stanovení cílů a postupů pro vlastní realizaci cvičení. Druhou fází je fáze realizační, která spočívá ve vlastním zpracování dokumentace cvičení a zahájení a provedení cvičení podle schváleného plánu provedení. Třetí fází je fáze vyhodnocovací, která spočívá ve vyhodnocení cvičení a návrhu opatření pro zefektivnění zavedených procesů a postupů.

5 Velitel zásahu

Poté, kdy jsem definovala jednotlivé složky IZS, mohu přistoupit k problematice praktického řešení mimořádných a krizových situací z pohledu odpovědnosti za vedení zásahu, struktury řízení, nasazování odpovídajícího počtu sil a prostředků a jejich součinnosti při provádění záchranných a likvidačních prací.

Základním prvkem a nejdůležitějším článkem pro úspěšné řešení každé mimořádné události je vždy ustanovení osoby odpovědné za řízení sil a prostředků na místě události. Za tuto osobu se považuje velitel zásahu. Katalogový soubor typových činností složek IZS při společném zásahu bude předmětem další kapitoly, tudíž se zde omezím pouze na konstatování, že tento soubor přesně definuje jednotlivé parametry a postupy při řešeních událostí a mimo jiné u všech typových činností stanoví, kdo je při jejím řešení velitelem zásahu. Dle tohoto katalogu to může být buď příslušník HZS, nebo příslušník Policie ČR, případně oba (v závislosti na druhu zásahu a stádiu, v jakém se mimořádná událost nachází – typicky STČ 03/IZS – Oznámení o uložení nebo nálezů výbušniny nebo výbušného systému).

Velitel zásahu tedy na místě mimořádné události především řídí provádění záchranných a likvidačních prací.

5.1 Komunikace složek IZS na místě zásahu

Při řešení mimořádné události společným nasazením složek IZS probíhá komunikace následujícím způsobem. Každá ze zasahujících složek komunikuje zpravidla na svém vlastním kanálu, přičemž velitel zásahu může komunikovat s vedoucími jednotlivých složek IZS na kanálu společném. Tento způsob je velmi efektivní, neboť nedochází k zahlcení komunikačního kanálu a radiový provoz je rozdělen do více úrovní. Problémem může být nejednotnost komunikační sítě například mezi Policií ČR a HZS ČR na straně jedné a ZZS a jednotkami dobrovolných hasičů na straně druhé.

„Při přípravě na mimořádnou událost a při provádění záchranných a likvidačních prací se použije **krizová komunikace**, kterou se rozumí přenos informací mezi státními orgány, územními samosprávnými orgány a mezi složkami IZS za využití prostředků hlasového a datového přenosu informací veřejné telekomunikační sítě i vybrané části neveřejných telekomunikačních sítí. Ministerstvo vnitra je povinno umožnit výše uvedeným orgánům a složkám IZS krizovou komunikaci v účelové telekomunikační síti Ministerstva vnitra (datová síť ITS, rádiová síť MATRA-PEGAS).“²¹

„**Ke krizové komunikaci slouží** účelová telekomunikační síť Ministerstva vnitra, která zabezpečuje hlasovou a datovou komunikaci a připojení hromadné radiokomunikační sítě IZS; hromadná radiokomunikační síť IZS provozovaná Ministerstvem vnitra a její využití k běžnému provozu složek IZS jako jediného radiokomunikačního prostředku se používá tam, kde byl ukončen přechod z radiokomunikačních technologií do hromadné sítě; veřejná pevná telekomunikační síť, ve které je spojení jištěno v rámci regulačních opatření uplatněním přednostního spojení; veřejná mobilní telekomunikační síť, ve které je spojení jištěno v rámci regulačních opatření uplatněním přednostního spojení; prostředky mobilní telekomunikační sítě vyčleněné k zajištění spojení orgánů krizového řízení a obcí; záložní rádiová síť v přímém režimu na určeném kmitočtu, případně v režimu umožňujícím propojení; spojky nebo vytvořená rádiová síť pro tranzitní přenos zpráv, které se použijí při selhání všech technologií, nebo mobilní telekomunikační sítě a zařízení, jejichž nasazení může povolit velitel zásahu nebo územně příslušné OPIS IZS při nedostatečné kapacitě standardně používaných spojovacích prostředků.“²²

²¹ KOLEŇÁK, I., *Integrovaný záchranný systém a řešení krizových situací*. ČVUT FBMI, Kladno 2017, studijní opora, strana 27.

²² KOLEŇÁK, I., *Integrovaný záchranný systém a řešení krizových situací*. ČVUT FBMI, Kladno 2017, studijní opora, strana 28.

5.2 Součinnost složek IZS při společném zásahu

Tuto podkapitolu nemohu začít jinak než popisem součinnosti mezi vedoucími jednotlivých složek IZS na místě zásahu. Tato součinnost může být zajišťována přímo prostřednictvím velitele zásahu a to v případě, že není zřízen štáb velitele zásahu a zásah není rozdělen na sektory nebo úseky. Nebo může být zajišťována také prostřednictvím velitele sektoru nebo úseku, a to v případě, že je místo mimořádné události velitelem zásahu na tyto sektory nebo úseky rozděleno. Případně může být tato součinnost zajišťována štábem velitele zásahu a to v případě, že je tento štáb velitelem zásahu zřízen.

Každá ze zasahujících složek IZS má na místě svého vedoucího. Vedoucí zasahující složky IZS řídí činnost této složky a plní na místě další úkoly.

Mezi tyto úkoly patří:

- nahlašuje veliteli zásahu svůj příjezd a počet sil a prostředků
- plní příkazy velitele zásahu, případně velitele sektoru nebo úseku,
- předává veliteli zásahu, úseku nebo sektoru informace o plnění úkolů v místě nasazení,
- po dobu zásahu musí být viditelně označen příslušností k zasahující složce IZS
- oznamuje veliteli zásahu, sektoru nebo úseku vznik situací, kdy hrozí bezprostřední ohrožení zdraví nebo života členů zasahujících složek a realizuje okamžitá opatření k jejich ochraně,
- v případě bezprostředního ohrožení života zasahujících osob je oprávněn měnit příkazy a rozhodnutí velitele zásahu, sektoru, nebo úseku,
- v případě své neodkladné nepřítomnosti může předat řízení zasahující složky IZS nástupci,
- předkládá veliteli zásahu za svoji složku vyhodnocení jejího nasazení a podklady pro zpracování celkové zprávy ze zásahu.

„Složky IZS jsou při zásahu povinny se řídit příkazy velitele zásahu, popřípadě pokyny starosty ORP, hejtmána kraje nebo Ministerstva vnitra, pokud provádějí koordinaci záchranných a likvidačních prací (dále jen ZaLP“). Složka IZS zařazená v příslušném poplachovém plánu IZS kraje je povinna při poskytnutí pomoci jinému kraji o tom informovat místně příslušné operační a informační středisko IZS. Při provádění záchranných a likvidačních prací za nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se složky IZS řídí pokyny Ministerstva vnitra. Za stavu nebezpečí se složky IZS na území příslušného kraje řídí pokyny hejtmána kraje.“²³

5.3 Opatření na místě společného zásahu složek IZS

Opatření, která jsou v rámci společného nasazení složek IZS na místě zásahu realizována, závisí především na druhu mimořádné události, nebo krizové situace.

„Obecně je však lze strukturovat následujícím způsobem:

- **vyhodnocení** druhu a rozsahu mimořádné události a jí vyvolaných ohrožení za využití výsledků souběžně organizovaného průzkumu,
- **uzavření** místa zásahu a omezení vstupu osob, jejichž přítomnost zde není potřebná,
- **záchrana** bezprostředně ohrožených osob, zvířat nebo majetku, popřípadě jejich evakuace,
- **poskytnutí** neodkladné zdravotní péče zraněným osobám,
- **přijetí** nezbytných opatření pro ochranu životů a zdraví osob v zasahujících složkách IZS, **které zahrnuje:**
 - rozdělení místa zásahu na zóny s charakteristickým nebezpečím,
 - stanovení odpovídajícího režimu práce a způsobu ochrany života a zdraví sil včetně použití ochranných prostředků,

²³ KOLEŇÁK, I., *Integrovaný záchranný systém a řešení krizových situací*. ČVUT FBMI, Kladno 2017, studijní opora, strana 28.

- zohlednění zvláštností místa zásahu při činnosti složek IZS, jako jsou technologie výrob, konstrukční a dispoziční řešení objektů, vlastností přítomných nebo vznikajících látek,
- vytvoření týlu, podmínky pro odpočinek sil, stanovení odpovídajícího režimu jejich práce a odpočinku,
- vytvoření společného materiálního a finančního zabezpečení složek IZS,
- přerušení záchranných prací, pokud jsou bezprostředně ohroženy životy a zdraví osob v zasahujících složkách IZS,
- přerušení záchranných prací, pokud by tím vznikly závažnější nepříznivé následky než ty, které hrozí vzniklou mimořádnou událostí,
- **přerušeni** trvalí příčiny vzniku ohrožení vyvolaných mimořádnou událostí, například provizorní opravou, zamezením úniku nebezpečných látek, vyloučením nebo omezením provozu havarovaných zařízení,
- **omezení** ohrožení vyvolané mimořádnou událostí a stabilizace situace v místě zásahu, například hašením požárů, ochlazováním konstrukcí, ohraničením uniklých látek, odstraněním staveb a porostů nebo provedením terénních úprav,
- **přijetí** odpovídajících opatření v místech, kde se očekávají účinky při předpokládaném šíření mimořádné události, **kteří zajistí**
 - průzkum šíření mimořádné události,
 - informování nebo varování obyvatelstva na území ve směru šíření mimořádné události, která je může ohrozit svými účinky,
 - evakuaci obyvatelstva, popřípadě též zvířat,
 - vyhledání zraněných nebo bezprostředně ohrožených osob,
 - ošetření zraněných osob,
 - poskytnutí pomoci osobám, které nelze evakuovat,
 - regulaci volného pohybu osob a dopravy v místě zásahu a v jeho okolí,
 - střežení evakuovaného území a majetku,

➤ **poskytnutí:**

- nezbytné humanitární pomoci postiženým osobám,
- neodkladné veterinární péče zraněným zvířatům,
- nutných informací příbuzným osob, které jsou výrazně postiženy mimořádnou událostí,
- nezbytných informací o mimořádné události a o prováděných ZaLP sdělovacím prostředkům a veřejnosti,

➤ **dokumentování:**

- údajů a skutečností za účelem zjišťování a objasňování příčin vzniku mimořádné události,
- prováděných ZaLP, které obsahuje základní přehled o nasazených složkách IZS a časový sled prováděných činností.²⁴

²⁴ KOLEŇÁK, I., *Integrovaný záchranný systém a řešení krizových situací*. ČVUT FBMI, Kladno 2017, studijní opora, strany 29,30.

6 Fungování Policie České republiky v rámci IZS

Z hlediska omezeného rozsahu mé bakalářské práce nemohu podrobněji rozpracovat problematiku přípravy a řešení mimořádných událostí z pohledu činnosti HZS ani ZZS a zmíním je tedy pouze z hlediska jejich základního poslání. Tato kapitola bude věnována působení Policie ČR, jakožto základní složky IZS při přípravě a řešení mimořádných událostí.

Jak jsem již v předchozích kapitolách uvedla, patří ZZS i HZS mezi základní složky IZS. ZZS poskytuje především přednemocniční neodkladnou péči při závažném postižení zdraví, nebo v případech, kdy je přímo ohrožen život. Fungování ZZS je v České republice rámcově upraveno zákonem č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. ZZS jsou zřizovány krajem a jsou jeho příspěvkovými organizacemi. Jejich finanční zabezpečení pochází z více zdrojů. Jednak jsou to příspěvky zřizovatele, tedy kraje, dále to jsou platby zdravotních pojišťoven, tedy prostředky z veřejného zdravotního pojištění, a v neposlední řadě to jsou prostředky přímo ze státního rozpočtu (například prostředky určené právě na připravenost k řešení mimořádných událostí a krizových situací, nebo na provoz letecké záchranné služby). *„Dostupnost služby poskytované ZZS je stanovena plánem pokrytí území výjezdovými základnami a stanicemi. Zákon stanoví dojezdovou dobu 20 minut pro celé území státu a tato musí být dodržena s výjimkou případů nepředvídatelných dopravních nebo povětrnostních podmínek.“²⁵*

„Základním posláním HZS je chránit životy, zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. HZS také zabezpečuje koordinovaný postup při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací a jedná se o organizační složku státu. Fungování HZS je v České republice upraveno zákonem č. 238/2000

²⁵ KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva v případech krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II*. Tribun EU Brno, 1. vydání, 2014. ISBN 978-80-263-0724-2, strana 173.

*Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR. Ve své působnosti má také problematiku ochrany obyvatelstva.*²⁶

Policie ČR je zřízena zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Policie ČR je definována jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož primárními úkoly jsou ochrana bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku, předcházení páchaní trestné činnosti, plnění úkolů podle trestního řádu a plnění dalších úkolů v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti za pomoci zákonů a dalších právních předpisů.

*„Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra, které ukládá policii úkoly prostřednictvím Policejního prezidia ČR. V čele Policejního prezidia stojí policejní prezident, který je nadřízeným všech policistů s výjimkou těch, kteří jsou povoláni k plnění úkolů Ministerstva vnitra.*²⁷

Policie ČR se dále dělí na útvary s celorepublikovou působností, útvary s územně vymezenou působností a útvary zřizované v rámci útvarů s územně vymezenou působností. Při plnění svých úkolů spolupracuje nejen s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, ale také s právníky a fyzickými osobami. Jestliže nejsou její síly a prostředky k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti dostatečné, může vláda ČR svým rozhodnutím povolat k plnění úkolů Policie ČR rovněž vojáky Armády ČR v činné službě, příslušníky Celní správy České republiky, nebo příslušníky Vězeňské služby České republiky. Tato možnost se týká i zvládání a řešení krizových situací a byla využita například i v rámci povodní 2002, 2013, nebo v rámci zvládání epidemie viru SARS-CoV-2.

²⁶ KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II.* Tribun EU Brno, 1. vydání, 2014. ISBN 978-80-263-0724-2, strana 154.

²⁷ KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II.* Tribun EU Brno, 1. vydání, 2014. ISBN 978-80-263-0724-2, strana 166.

6.1 Působení Policie ČR v rámci IZS

Působení Policie ČR v rámci IZS vychází při řešení mimořádných událostí, krizových situací a úkolů v souvislosti s ochranou obyvatelstva, zejména ze zákona o Policii ČR (273/2008 Sb.), a ze zákona o IZS (239/2000 Sb.).

Policie prostřednictvím linky tísňového volání 158 zajišťuje nepřetržitý systém pro přijetí oznámení o mimořádné události a je schopna provést v místě mimořádné události okamžitý zásah. K tomuto účelu má rozmístěny síly a prostředky na území celé České republiky a je schopna je nasadit ve velmi krátkých časových intervalech.

„Policisté nebo útvary policie se podílejí na provádění záchranných a likvidačních prací a úkolech ochrany obyvatelstva jen tehdy, jestliže jsou k tomu zmocněni rozkazem, či nařízením, jsou k tomu vycvičeni a vybaveni a je-li to nezbytné pro záchranu života, zdraví a majetku.“²⁸

Výše uvedené platí i přes to, že hlavním obsahem práce policie při řešení krizových situací, je bezesporu řešení bezpečnostních a pořádkových otázek. *„Policie ČR plánuje plnění úkolů společných operací IZS z hlediska souběžného plnění dalších základních úkolů policie, z hlediska vybavení ochrannými prostředky a zejména logistické podpory operací. Tedy musí být schopna vedle podpory operací IZS paralelně plnit další policejní úkoly. Například v roce 2011 asistovala Policie ČR u 54 759 zásahů IZS, což bylo 59,75 % všech společných zásahů. Policie ČR je tedy společně s HZS ČR nejvíce využívanou základní složkou IZS.“²⁹*

²⁸ KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II*. Tribun EU Brno, 1. vydání, 2014. ISBN 978-80-263-0724-2, strana 168.

²⁹ KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II*. Tribun EU Brno, 1. vydání, 2014. ISBN 978-80-263-0724-2, strana 168.

6.2 Zapojení Policie ČR do orgánů krizového řízení

Příslušní odborníci z řad Policie ČR jsou přímo zapojeni do řešení problematik spojených s krizovým řízením na všech úrovních.

Do činnosti Ústředního krizového štábu je bezprostředně zapojen policejní prezident, který je také členem Bezpečnostní rady státu.

V rámci krajů jsou do krizového řízení významně zapojeny krajská ředitelství policie jakožto útvary s územně vymezenou působností. Ředitel krajského ředitelství je automaticky dle zákona členem Bezpečnostní rady kraje a krizového štábu kraje. Vedoucí služební funkcionáři v rámci krajských ředitelství policie a jejich podřízení jsou také často členy mnoha pracovních a odborných skupin, které jsou zřízeny k řešení bezpečnosti a problémů krizového řízení na území kraje. Mohou to být například povodňové nebo nálezové komise apod.

Policie ČR také disponuje na jednotlivých stupních řízení ustanovenými, vybavenými a vyškolenými týmy krizového řízení. Jednotlivá krizová pracoviště se dělí podobně jako celá policie na krizová pracoviště útvarů Policejního prezidia, útvarů s celorepublikovou a územně vymezenou působností. Tato pracoviště slouží k řešení všech ohrožení, a to jak vojenského, tak nevojenského charakteru, přičemž se řídí zpracovanými krizovými plány.

Policisté pak při řešení krizových situací a při zapojení do všech výše uvedených orgánů, uplatňují své znalosti, odbornost, místní znalost, informace z informačních systémů a mohou také využít mezinárodní a přeshraniční spolupráci.

6.3 Činnosti Policie ČR při řešení krizové situace

„V rámci IZS plní při řešení krizových situací policie zejména tyto úkoly:

- *řídí dopravu,*
- *doprovází přesun techniky a materiálu po pozemních komunikacích,*
- *reguluje vstup, případně vjezd na určená místa,*
- *střeží objekty, případně prostory,*
- *vstupuje do bytů, nebo jiných uzavřených prostor,*
- *zajišťuje osoby*
- *zpracovává a předává osobní údaje nezbytné k řešení mimořádné události*
- *provádí pyrotechnické práce,*
- *provádí nebo se podílí na šetření vzniku mimořádné události,*
- *podílí se na identifikaci zemřelých osob,*
- *podílí se na ochraně majetku v prostoru mimořádné události,*
- *zamezuje páchání trestné činnosti v prostoru mimořádné události,*
- *provádí pátrání po osobách a věcech,*
- *chrání svědky, případně důležité osoby v oblasti,*
- *provádí záchranu a transport osob s pomocí vrtulníků,*
- *plní další úkoly uložené velitelem zásahu.*

V rámci ochrany obyvatelstva policie provádí následující úkony:

- *reguluje vjezd případně vstup do evakuovaných oblastí,*
- *střeží evakuované oblasti, případně evakuační tábory,*
- *pomáhá při informování obyvatelstva o vzniku krizové situace,*
- *pomáhá při informování obyvatelstva o hrozících nebezpečích, případně o omezeních z nich plynoucích,*
- *pomáhá při evakuaci obyvatel, především v dopravní a pořádkové oblasti,*
- *doprovází evakuační kolony,*
- *zajišťuje podezřelé osoby,*

- *uzavírá prostory živelných katastrof, havárií, případně míst pro dekontaminaci nasazené techniky a personálu,*
- *identifikuje zemřelé osoby,*
- *plní další úkoly na základě pokynů krizových orgánů.*³⁰

Policista Policie ČR může při společném zásahu složek IZS zastávat řídicí funkce v rámci IZS, např. funkci velitele zásahu. Tuto funkci může zastávat například při pátrání po osobách v terénu, při nahlášení umístění nástražného výbušného systému, při opatřeních k udržení veřejného pořádku v souvislosti s pořádáním kulturních, sportovních nebo jiných velkých bezpečnostních akcí nebo shromáždění, při řešení sebevražd, při operacích vedoucích k záchraně prvků kritické infrastruktury, při řešení možného teroristického útoku apod.

³⁰ KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II.* Tribun EU Brno, 1. vydání, 2014. ISBN 978-80-263-0724-2, strana 169.

7 Katalogový soubor typových činností složek IZS při společném zásahu

Poté, co jsem velmi podrobně zpracovala tematiku jednotlivých složek IZS, již mohu plynule přejít ke Katalogovému souboru typových činností složek IZS (dále jen „typové činnosti“) při společném zásahu. Tento dokument je základním předpisem pro úspěšné zvládnání mimořádných událostí v rámci společných zásahů jednotlivých složek IZS.

„Typové činnosti jsou důležitým předpokladem k zajištění odpovídající koordinace a společného efektivního postupu složek IZS při řešení mimořádné události. Jejich základem je především analýza možných rizik, zkušeností ze zásahů, znalost schopností a kapacit vlastních sil a prostředků a také principů spolupráce složek IZS.“³¹

„Typové činnosti vydává Generální ředitelství HZS a jsou zpracovány podle vyhlášky 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS.“³²
V současné době je zpracováno a schváleno celkem 17 činností, přičemž jejich skutečný počet je 18, neboť typová činnost STČ/16 je rozdělena na typovou činnost A a B. Tento počet podle mého názoru nebude zcela jistě konečný, neboť se v průběhu času objevují stále nová rizika a hrozby, na jejichž úspěšné zvládnutí se budou muset jednotlivé složky IZS připravit a k jejichž úspěšnému zvládnutí bude nezbytné nově stanovit typové činnosti.

³¹ KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II*. Tribun EU Brno, 1. vydání, 2014. ISBN 978-80-263-0724-2, strana 171.

³² KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II*. Tribun EU Brno, 1. vydání, 2014. ISBN 978-80-263-0724-2, strana 171.

7.1 Rozdělení typových činností z hlediska obsahu

Všechny typové činnosti obsahují zpravidla stejnou dokumentaci. Jedná se především o:

- redakční a orientační list katalogového souboru typové činnosti
- společný list složek IZS,
- list velitele zásahu složek IZS,
- list operačních středisek IZS,
- listy jednotlivých složek IZS,
- přílohy (např. STČ 08/IZS – dopravní nehoda).

Typové činnosti pomáhají při řešení mimořádných událostí, a to zejména při:

- provedení odpovídající analýzy vzniklé situace a vydání správných rozhodnutí k jejímu řešení,
- vyhlášení příslušného stupně poplachu,
- nasazení dostatečného množství sil a prostředků, včetně vyčlenění dostatečného počtu záloh,
- vytvoření štábu velitele opatření,
- stanovení řídicího systému, pravomocí, odpovědnosti a komunikačních toků,
- vytýčení operačního prostoru pro provedení zásahu,
- odpovídající využití všech dostupných sil a prostředků, včetně ostatních složek IZS, orgánů, místní správy a samosprávy, dobrovolníků apod.
- zajištění odpovídající akceschopnosti sil a prostředků, včetně jejich střídání, odpočinku apod.,
- vytvoření fungujícího logistického zabezpečení pro nasazené síly a prostředky.

7.2 Rozdělení typových činností z hlediska druhu

Jak jsem již výše uvedla, současná právní úprava rozeznává celkem 17 typových činností.

Jedná se o následující typové činnosti:

- STČ-01/IZS Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně,
- STČ-02/IZS Demonstrování úmyslu sebevraždy,
- STČ-03/IZS Oznámení o uložení nebo nálezů výbušniny nebo výbušného systému,
- STČ-04/IZS Letecká nehoda,
- STČ-05/IZS Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů,
- STČ-06/IZS Zásah složek IZS v podmínkách rozsáhlých policejních opatření pro udržení veřejného pořádku při technoparty,
- STČ-07/IZS Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu,
- STČ-08/IZS Dopravní nehoda,
- STČ-09/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí,
- STČ-10/IZS Zásah složek IZS při nebezpečné poruše plynulosti provozu na dálnici,
- STČ-11/IZS Chřipka ptáků,
- STČ-12/IZS Typová činnost složek IZS při poskytování psychosociální pomoci,
- STČ-13/IZS Reakce na chemický útok v metru,
- STČ-14/IZS Útok aktivního střelce,
- STČ-15/IZS Mimořádnosti v provozu železniční osobní přepravy,
- STČ-16A/IZS Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci ve zdravotnickém zařízení nebo v ostatních prostorech,
- STČ-16B/IZS Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci na palubě letadla s přistáním na letišti Praha/Ruzyně.

Aktuálně posledním katalogovým souborem typové činnosti složek IZS při společném zásahu je STČ-17A/IZS - Nález nelegální drogové laboratoře, který byl publikován v lednu letošního roku. Velitelem plánovaného zásahu je příslušník Policie ČR nebo Celní správy ČR. V případě provádění záchranných a likvidačních prací je to pak příslušník HZS.

7.3 Typové činnosti, kdy je velitelem zásahu příslušník Policie ČR

Mezi typové činnosti kdy je zpravidla velitelem zásahu příslušník Policie ČR řadíme následující typové činnosti:

- demonstrování úmyslu sebevraždy,
- oznámení o uložení nebo nálezů výbušniny nebo výbušného systému,
- zásah složek IZS v podmínkách rozsáhlých policejních opatření pro udržení veřejného pořádku při technoparty,
- záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu,
- amok - útok aktivního střelce,
- nález nelegální drogové laboratoře v případě plánovaného zásahu Policie ČR.

8 Policista určený k řízení sil a prostředků PČR při mimořádných událostech – Velitel policie

V této kapitole se zaměřím na detailní rozpracování tématu velitele policie. V předchozí části mé bakalářské práce jsem se od základů bezpečnostního systému, přes problematiku krizového řízení a jednotlivých složek IZS propracovala až k problematice Katalogového souboru typových činností a odpovědnosti za řízení a řešení mimořádných událostí při společném nasazení jednotlivých složek.

V podmínkách hlavního města Prahy vznikl v České republice doposud unikátní projekt tzv. „Velitel policie“. Původní myšlenky na vznik takovéto pozice sahají až do roku 2010, kdy byl vedoucím odboru Pohotovostní motorizované jednotky Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy (dále jen „PMJ“) mjr. Ing. Eduard Šuster. Základním předpokladem a motivátorem pro uvažování o zřízení této pozice byly velmi časté problémy při řešení složitějších situací, a to zejména ve vztahu k řízení sil a prostředků a jasně deklarované odpovědnosti. Velmi často se stávalo, že při řešení mimořádných událostí docházelo k problémům mezi zasahujícími policisty z jednotlivých organizačních článků krajského ředitelství, Obvodních policejních ředitelství I-IV nebo jejich dosahů za vedení, případně výjezdových skupin. Stejně tak chyběla koordinace mezi jednotlivými složkami IZS na místě zásahu. Cílem těchto úvah bylo pokusit se vytvořit model, který již v té době fungoval u HZS a ZZS v podobě velitele zásahu a vedoucího zdravotnické složky. Velitel policie měl být nástroj k tomu, aby bylo řízení sil a prostředků na místě zásahu za Policii ČR stanoveno s jednoznačnou odpovědností a spolupráce s ostatními zasahujícími složkami správně koordinována. Úvahy o zřízení místa velitele policie se nakonec na přelomu let 2012 a 2013 přetavily ve skutečný záměr zřídit tyto pozice, zajistit jim kvalitní vybavení a odpovídající výcvik.

8.1 Velitel policie - vznik

Myslím si, že by úvodem této části mělo být vysvětlení pojmu „Velitel policie“. Toto označení nebylo týmu nikterak přiděleno, není ani zakotveno v žádném předpisu ani interním aktu řízení. Myslím si, že vzniklo v průběhu zkušebního provozu a v období těsně po spuštění ostrého provozu tohoto projektu. Správný název je „Policista určený k řízení sil a prostředků PČR při mimořádných událostech na území hlavního města Prahy“. Snad i po vzoru HZS a ZZS se však u odborné i laické veřejnosti vžilo označení „Velitel policie“. Dle mého názoru je to tak správně, neboť tento termín zcela vystihuje paralely této pozice s obdobnými pozicemi u HZS a ZZS. Sami jsme v prvopočátcích ostrého provozu zjišťovali jak označení „Velitel policie“ v podstatě vzniklo. Jediným logickým vysvětlením je patrně to, že již v rámci zkušebního provozu byl tento určený policista označen červenou výstražnou vestou s reflexními pruhy a nápisy – VELITEL a POLICIE. Takto byla i tato vesta vyobrazena v příloze k historicky prvnímu rozkazu ředitele krajského ředitelství k této problematice.

Rozhodujícím milníkem a konečným podpůrným argumentem pro vznik velitele policie se stala mimořádná událost, ke které došlo v roce 2013. V Praze v Divadelní ulici došlo k výbuchu plynu. Byly nasazeny všechny složky IZS, na místě byl zřízen štáb velitele zásahu, za kterého bylo řízeno nejen nasazení jednotlivých složek, ale také provádění záchranných a likvidačních prací. Tato událost byla následně velmi podrobně vyhodnocena. Jedním ze závěrů pak bylo doporučení na zřízení místa velitele za Policii ČR ve formátu podobných míst u HZS a ZZS. Na základě tohoto doporučení bylo konečně rozhodnuto, že bude v Praze zřízena funkce velícího policisty, který v podobných případech vyrazí ihned na místo, na místě události se viditelně označí červenou vestou a převezme velení buď za Policii ČR, nebo za celý zásah. Základním předpokladem pro vznik takového místa muselo být stoprocentní zajištění akceschopnosti pro dojezd na místo jakékoliv události na celém území hlavního města Prahy v řádech jednotek minut, a to v režimu 7/24. Vzhledem k celoměstské působnosti PMJ, velmi dobrým odborným

znalostem a praktickým zkušenostem s řešením mimořádných událostí různých druhů i rozsahů bylo rozhodnuto, že tato místa budou zřízena právě v rámci této jednotky. Nejen pro PMJ, ale také pro celou Policii ČR se tak začala psát nová kapitola jejich historie, neboť s ničím podobným jsme se do té doby v rámci Policie ČR nemohli setkat. Zkušební provoz celého projektu byl spuštěn v září 2014. Legislativním aktem byl *„Rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy č. 90 ze dne 22. srpna 2014, k zajištění zkušebního provozu řízení a koordinace prvotních činností sil a prostředků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy na místech mimořádných událostí.“*³³

Rozsah zkušebního provozu byl stanoven od 1. září 2014 do 31. prosince 2015. Jeho působnost byla vázána na místa mimořádných událostí, jejich výčet byl uveden v příloze č. 1, nebo k jiným událostem, o kterých by rozhodl vedoucí směny operačního dne integrovaného operačního střediska krajského ředitelství, zejména pak při společném zásahu složek IZS.

Mezi konkrétně vyjmenovanými mimořádnými událostmi byly uvedeny například:

- *„oznámení o uložení nástražného výbušného systému, bomby nebo podezřelého předmětu v případech, kde je potřeba evakuace osob, omezení dopravy nebo vytvoření perimetru,*
- *výbuch nebo masivní únik plynu, kde je potřeba evakuace většího množství osob, větší omezení dopravy nebo uzavření okolí místa události,*
- *požáry objektů a obytných domů většího rozsahu, kde je potřeba provádět evakuaci osob, vyklizení prostor, omezování dopravy, případně uzavírání okolí,*

³³ Rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy č. 90 ze dne 22. srpna 2014 k zajištění zkušebního provozu řízení a koordinace prvotních činností sil a prostředků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy na mimořádných událostí.

- *hromadné neštěstí v prostředcích hromadné dopravy s větším počtem zraněných osob,*
- *závažné dopravní nehody, kde vyvstane potřeba uzavření páteřních komunikací zásadně ovlivňujících dopravu na území hlavního města Prahy,*
- *oznámení o události „aktivní střelec“*
- *teroristický útok,*
- *nález většího množství nevybuchlé výbušniny nebo nevybuchlé výbušniny v silně obydlených lokalitách, kde je potřeba zajištění informovanosti obyvatelstva a evakuace osob, provedení uzávěry a omezení dopravy,*
- *hromadná neočekávaná narušení veřejného pořádku*
- *vyhrožování sebevraždou, kdy je možný sebevrah detekován a zjištěn přímo při samotném pokusu, kde je nutno zajistit místo události, omezit dopravu a zajistit uzávěru určených prostor,*
- *případy, kdy je třeba bezprostředně ihned provádět a koordinovat prvotní úkony v okolí místa události (např. ztráta malého dítěte, ztráta těžce nemocné nebo psychicky narušené osoby),*
- *další případy, o kterých rozhodne vedoucí směny operačního dne integrovaného operačního střediska.³⁴*

Zajišťování řízení a koordinace prvotních činností sil a prostředků krajského ředitelství na místech mimořádných událostí bylo uloženo určeným velitelům z PMJ. Těmto policistům bylo rovněž uloženo, aby se po příjezdu na místo události viditelně označili výstražnou vestou, jejíž vzor byl uveden v příloze č. 2 tohoto rozkazu. Zároveň bylo stanoveno, že síly a prostředky na místě mimořádné události řídí a koordinují tyto policisté do příjezdu vedoucího výjezdové skupiny, nebo příslušného vedoucího policisty krajského nebo

³⁴ Rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy č. 90 ze dne 22. srpna 2014 k zajištění zkušebního provozu řízení a koordinace prvotních činností sil a prostředků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy na místech mimořádných událostí.

obvodního ředitelství, který by převzal odpovědnost za velení na místě mimořádné události. Vedoucímu PMJ bylo ve spolupráci s vedoucím oddělení krizového řízení kanceláře ředitele krajského ředitelství uloženo, důkladné proškolení těchto policistů. K tomuto rozkazu byl vydán také metodický návod náměstka ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy pro vnější službu, který podrobněji rozpracovával danou problematiku a mimo jiné obsahoval jmenný seznam všech určených velitelů policie, kteří v té době tuto činnost vykonávali. Jak jsem již výše uvedla, jednalo se o policisty z PMJ. Konkrétně se to pak byli všichni policisté, kteří byli zařazeni na pozicích vrchní inspektor, zástupce vedoucího oddělení nebo vedoucí oddělení. V prvopočátcích to tedy bylo celkem 37 policistů z této jednotky. Z těchto policistů bylo celkem 35 mužů a dvě ženy. Jedna z těchto dvou žen právě zpracovává tuto bakalářskou práci. Dodnes to považuji za milník v mé profesionální kariéře u Policie ČR. V té době jsem byla ve služebním poměru již 12 let, a to v přímém výkonu služby a zastávala jsem pozici vrchní inspektor – vedoucí skupiny na PMJ. Snad mohu také uvést, že pro mě byla velká čest, stát u zrodu tohoto projektu a dodnes to vnímám jako významnou a extrémně pozitivní životní i profesní zkušenost. Všichni policisté, kteří se zúčastnili tohoto pilotního zkušebního provozu, vykonávali tuto funkci ke své běžné práci. Čili v rámci zkušebního provozu nebyli ještě policisté pro výkon této funkce vyčleněni a k jejich specializaci došlo až v následujícím období. Zkušební provoz projektu byl ukončen k 31. prosinci 2015.

Následoval „*Rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy č. 124, ze dne 28. prosince 2015, k zajištění řízení a koordinaci prvotních činností sil a prostředků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy na místech mimořádných událostí.*“³⁵

Tento rozkaz, podobně jako rozkaz předchozí, upravuje ve své příloze výčet událostí a případů, které mají být ze strany Policie ČR řešeny

³⁵ Rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy č. 124 ze dne 28. prosince 2015 k zajištění řízení a koordinaci prvotních činností sil a prostředků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy na místech mimořádných událostí.

prostřednictvím určeného policisty - velitele policie. Dále stanoví, jak má být tento policista označen, kdo je oprávněn jej vyslat a jak je na místě události upravena odpovědnost za řízení sil a prostředků ve vztahu k místně příslušným vedoucím policistům.

Aktuálně platným interním aktem řízení je *„Rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy č. 70, ze dne 31. května 2019, k zajištění sil a prostředků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy na místech mimořádných událostí.“*³⁶

Posledním interním aktem řízení vztahujícím se k „Veliteli policie“ je pak Rozkaz Ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy č. 12/2021, který blíže upravuje některé povinnosti určeného policisty a zavádí možnost alternativního použití modré vesty s nápisem POLICIE a označením funkce v rámci mimořádné události pro konkrétní policisty.

8.2 Velitel Policie – počty nasazení dle druhu mimořádné události

O významném přínosu zavedení projektu „Velitele policie“ do fungování pražské policie svědčí nejenom profesionalizace a specializace policistů, kteří jsou na tuto pozici ustanoveni, ale také rostoucí počet událostí, na které jsou tyto policisté vysíláni. Zatímco v prvním roce ostrého fungování projektu, tedy v roce 2015, byli tyto policisté vysláni k řešení celkem 103 mimořádných událostí, tak v roce 2021 to bylo již 352 mimořádných událostí. Celkem od roku 2015 do prosince 2021 pak tyto policisté řešili úctyhodných 1623 událostí.

³⁶ Rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy č. 70 ze dne 31. května 2019 k zajištění řízení sil a prostředků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy na místech mimořádných událostí.

Grafické znázornění počtu mimořádných událostí řešených „Velitelem policie“ za období 2015 – 2021:

Zdroj: vlastní zpracování dat uvedených v časopisech Libela 10, ročník 2020 a 2021, autoři npor. Ondřej Loučka, nrap. Jiří Šimek, nrap.. Vladimír Babický, nrap.. Zdeněk Matušík, vydalo Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy, Tiskárna Ministerstva vnitra.

Z výše uvedeného grafu je patrný významný nárůst počtu řešených událostí a to zejména od roku 2019. V tomto roce dochází po čtyřech letech ostrého provozu projektu k profesionalizaci policistů velených do tohoto projektu.

Zatímco mezi lety 2015 – 2018 plnili tito policisté běžné úkoly a povinnosti plynoucí z jejich zařazení na pozicích vrchních inspektorů, zástupců vedoucích oddělení a vedoucích oddělení, tak právě k 1. lednu 2019 dochází k jejich vyčlenění do samostatné organizační struktury v rámci PMJ. Následně byla k 1. lednu 2022 zřízena pozice druhého zástupce vedoucího odboru PMJ. Do jeho gesce byl včleněn projekt „Velitele Policie“. Policisté, kteří tam byli nově zařazení, již plní pouze úkoly spojené s tímto projektem a nemusí se tak jako dříve věnovat plnění dalších úkolů například na úrovni vedoucích jednotlivých skupin nebo oddělení. Tímto krokem došlo k významnému rozvoji celého projektu. Zde zařazení policisté se tak mohou plně věnovat pouze

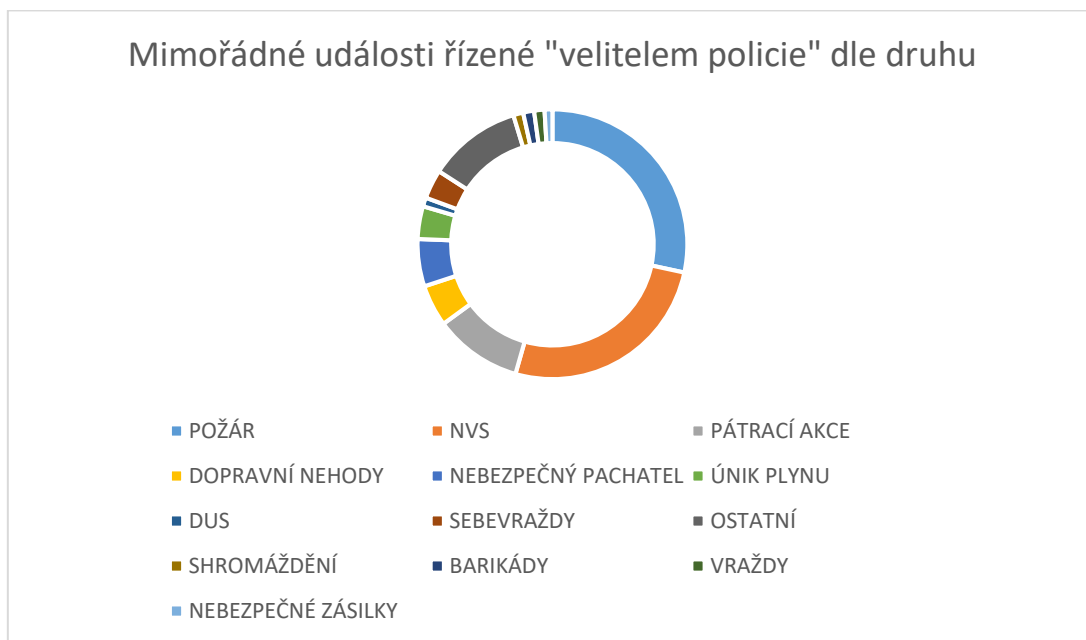
přípravě a výkonu funkce policisty určeného k řízení sil a prostředků PČR při mimořádných událostech. Tato skutečnost pak velmi přispěla nejen k větší profesionalizaci příslušníků, ale také k mnohem větší osobní znalosti mezi veliteli policie PČR, veliteli zásahu HZS a vedoucími zdravotnické složky ZZS. Vyčlenění konkrétních policistů a jejich zařazení pouze pro výkon této činnosti znamenalo také vytvoření prostoru nezbytného pro jejich kvalitní výcvik, ale zejména možnost účastnit se společných výcviků na zvládání mimořádných událostí s lidmi zastávajícími obdobné pozice u HZS a ZZS.

Policisté zařazení v projektu „Velitel policie“ slouží v režimu 24hodinová směna a tři dny volna. Společná odborná příprava a výcvik pak probíhají zpravidla 2x – 3 x měsíčně. Aktuálně je tým složen z 12 policistů a jednoho metodika. Těchto dvanáct policistů je rozděleno na čtyři podtýmy (alfa, beta, charlie, delta), v rámci kterých provádí výkon služby. Volacím znakem je pak volací znak Libela 10. V případě potřeby je pak připraveno k výkonu služby v rámci tohoto projektu dalších 6 policistů, kteří jsou zařazení jako instruktoři výcviku PMJ.

V současné době se tak při řešení mimořádných událostí setkávají na místě nejen profesionálové ze všech složek IZS, kteří mají potřebné znalosti, ale také profesionálové, kteří mají velmi dobrou osobní znalost podepřenou účastí na společných výcvicích.

Pokud bych měla mimořádné události rozlišit podle druhu, tak jednoznačně nejčtenější událostí, na kterou byli vysláni „velitelé policie“, byly požáry. Následující kategorií jsou nálezy munice a oznámení o uložení nástražného výbušného systému. Dále pak pátrací akce, dopravní nehody, oznámení o nebezpečném pachateli, úniky plynu, demonstrování úmyslu sebevraždy atd.

Grafické vyjádření nasazení velitelů policie dle druhů událostí za období 2015-2021:

Zdroj: vlastní zpracování dat uvedených v časopisech Libela 10, 2021, autoři npor. Ondřej Loučka, nrap. Jiří Šimek, nrap.. Vladimír Babický, nrap.. Zdeněk Matušík, vydalo Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy, Tiskárna Ministerstva vnitra.

O vysokém standardu poskytovaných služeb a příkladné profesionalizaci příslušníků zařazených do projektu „Velitel policie“ svědčí také významné ocenění, které se tomuto týmu dostalo. V roce 2021 tento tým převzal ocenění za druhé místo v soutěži „Cena ředitele 2020“ v kategorii „Tým roku“. Jedná se o prestižní soutěž, kterou každoročně pořádá Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy v několika kategoriích. Jejich vítězové jsou pak nominováni do celorepublikové soutěže pořádané Policejním prezidiem Policie ČR.

9 Aspekty vybraných mimořádných událostí z hlediska prvotních opatření Policie ČR

Problematiku provádění prvotních opatření na místě mimořádné události je dle mého názoru nejvhodnější popsat na příkladu vybraných typových činností, kde nejenže v rámci společného zásahu složek IZS Policie ČR zasahuje, ale také patří do kategorie mimořádných událostí, kde je velitelem zásahu příslušník Policie ČR. Vzhledem k rozsahu práce jsme nucena podrobněji popsat pouze čtyři typové činnosti.

9.1 Typová činnost - demonstrování úmyslu sebevraždy

Tato typová činnost nese označení STČ-02/IZS a jedná se o jednu z prvních typových činností, které byly takto zpracovány, neboť byla vydána již v roce 2005. Z obecného hlediska lze konstatovat, že cílem zásahu složek IZS je odvrátit stav, kdy má osoba v úmyslu spáchat sebevraždu, nebo minimalizovat rizika plynoucí z tohoto úmyslu na život, zdraví osob nebo majetek. Tohoto cíle lze dosáhnout jednak tím, že se osoba svého úmyslu vzdá dobrovolně, nebo za pomoci využití zákonných prostředků a oprávnění daných příslušnými právními předpisy. V našem právním prostředí nejsou sebevražda, ani příprava k ní trestným činem, a ani přestupkem. K této osobě tak lze přistupovat buď jako k osobě nemocné, nebo k osobě, která ohrožuje svůj život, případně život nebo zdraví jiných osob nebo majetek.

Velitelem zásahu je zpravidla příslušník Policie ČR. Pokud se na místě události vyskytují dříve jiné složky IZS, řídí součinnost těchto složek velitel požární jednotky, případně vedoucí zdravotnické složky. Při zásahu zpravidla dochází k omezení osobní svobody osoby. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o významný zásah do práv a svobod jedince, lze osobní svobodu omezit pouze na základě zákonem stanovených oprávnění.

Velitel zásahu může na místě v případě potřeby zřídit štáb velitele zásahu. Členy štábu pak jsou vyjednavací za Policii ČR, vedoucí zdravotnické složky

nebo lékař ZZS, velitel jednotky požární ochrany, další velitelé zodpovědní za nasazení sil a prostředků Policie ČR (zásahová jednotka, pyrotechnická služba apod.), zástupci dalších složek IZS, nebo fyzické či právnické osoby, které jsou důležité pro řešení mimořádné události.

Velitel zásahu se ještě před vlastním příjezdem na místo snaží zjistit o mimořádné události maximum možných počátečních informací od integrovaného operačního střediska, případně informace o změnách ve vývoji situace na místě v již započatém průběhu mimořádné události. Prvotním úkonem, který na místě mimořádné události provede velitel zásahu, případně vedoucí složky, která je na místě jako první, je posouzení situace podle počtu ohrožených osob. O výsledku bezprostředně informuje místně příslušné operační středisko IZS a vyhláší příslušný stupeň poplachu v rozsahu prvního případně druhého stupně. Dále si velitel zásahu po příjezdu na místo mimořádné události vyžádá informace o dosavadním průběhu zásahu od v místě již zasahujících složek a stanoví další postup. V případech, kdy se jedná o hrozbu tzv. rozšířené sebevraždy, omezí velitel zásahu činnost složek IZS na místě na nepřetržité monitorování osoby nebo osob demonstrujících úmysl spáchat rozšířenou sebevraždu, rozhodne o uzavření místa zásahu, nařídí evakuaci osob z nebezpečného prostoru, určí nástupní místa pro nasazené síly a prostředky, vyžádá si příjezd vyjednavče, pakliže již tak neučinil před příjezdem na místo, včetně určení přibližné doby jeho dojezdu na místo události a zajistí odpovídající dokumentaci průběhu řešení mimořádné události. Kromě nebezpečné zóny, tedy zóny určené pro evakuaci osob ohrožených na životě nebo zdraví, stanoví velitel zásahu také tzv. vnější zónu zásahu, která představuje prostor, ze kterého mohou být vykázány všechny nepovolané osoby a stanoví způsob uzávěry tohoto prostoru. V případě potřeby může velitel zásahu stanovit také požadavky na technické zabezpečení zásahu (např. osvětlovací technika apod.). Následují pokyny velitele zásahu k přípravě záchranných a likvidačních prací (např. v podobě připravenosti výškové zásahové techniky, spuštění člunu na vodu apod.). Po konzultaci s vedoucím zdravotnické složky ověří připravenost systému na

případný převoz osoby do příslušného zdravotnického zařízení, nebo předání do ústavní péče. Velitel zásahu dále zajistí zahájení komunikace s osobou demonstrující úmysl spáchat sebevraždu, a to buď prostřednictvím vyjednavče, nebo jiné vhodné osoby (např. lékaře, nebo jiné proškolené osoby, případně za využití přílohy listu STČ). Důležité je zajištění maximální bezpečnosti vyjednavče a nepřetržitého spojení s ním. Poté velitel zásahu organizuje záchranné práce dle výsledku vyjednávání.

V případě, že je vyjednávání úspěšné a osoba demonstrující úmysl spáchat sebevraždu od svého úmyslu upustí, rozhodne velitel zásahu o způsobu omezení její osobní svobody, případně o způsobu a provedení zákroku proti této osobě. Dále předá osobu buď ZZS k transportu do příslušného zdravotnického zařízení nebo zařízení ústavní péče a zásah složek IZS na místě ukončí, nebo Policii ČR k provedení dalších opatření a zásah ukončí.

V případě že vyjednávání není úspěšné a osoba pokus o sebevraždu uskuteční a dojde k jejímu zranění, nařídí provedení záchranných prací a okamžitý převoz osoby do příslušného zdravotnického zařízení.

V případě, že vyjednávání není úspěšné a dojde k dokonání sebevraždy, nařídí velitel zásahu provedení nezbytných úkonů k řádnému objasnění celé věci. Poté zajistí provedení nutných likvidačních prací (transport těla, sběr biologického materiálu, opláchnutí krve apod.) a zásah ukončí.

Velitel zásahu zpracovává zprávu o zásahu v případě vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu. Tuto zprávu pak předává HZS do 14 dnů od ukončení zásahu.

9.2 Typová činnost - amok - útok aktivního střelce

Tato typová činnost nese označení STČ 14/IZS a byla vydána v roce 2013. Typová činnost byla zpracována a vydána na základě množících se událostí, kdy jednotlivec nebo skupina osob použila zbraně proti osobám, bez zjevného důvodu a s cílem co nejvíce těchto osob usmrtit. Po sérii útoků především v USA, se tento trend bohužel přenesl také do Evropy a bezpečnostní složky se na něj musely naučit reagovat. Prvotní snahy o přípravu a cvičení policistů na podobný zásah se uskutečnili opět u PMJ Praha.

V rámci zpracování tohoto tématu nemohu nezmínit následující. Mezi odbornou veřejností není příliš známa skutečnost, že jedno z prvních cvičení na aktivního střelce bylo realizováno výlučně v gesci vedoucího odboru PMJ Praha mjr. Ing. Eduarda Šustera, který tento, v té době ještě nepříliš obvyklý záměr cvičení, prosadil u tehdejšího vedení Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy. Významným přínosem pro realizaci vlastního cvičení byl aktivní přístup a podpora ze strany International school of Prague v městské části Praha-Nebošice. Tato škola nejenže měla eminentní zájem cvičení ve vlastních prostorách uskutečnit, ale také se zavázala nést veškeré náklady, které v souvislosti s provedením cvičení na jejím majetku vzniknou. A tyto náklady opravdu nebyly malé, neboť situace byla maximalizována do naprosté reality, a to včetně barikádových situací a jejich řešení. V té době unikátní přístup, který lze jen ocenit. Cvičení se zúčastnily desítky figurantů jak z této mezinárodní školy, tak z různých zdravotnických škol. Pro navození maximálně autentické situace bylo mimo jiné použito poměrně unikátního způsobu maskování figurantů včetně filmového maskování, umělé krve atd. Pro provedení cvičení byly zvoleny nejen slepé náboje, ale také tzv. cvičné s označením FX, zásahové výbušky P-1 a P-2, dýmovnice apod. Cvičení se zúčastnilo velké množství sil a prostředků, a to jak ze strany Policie ČR, tak ze strany HZS Praha a ZZS. V celém areálu byly rozmístěny kamery, které snímaly vznik a průběh mimořádné události a následný zásah složek IZS. Modelová situace byla nastavena jako útok skupiny ozbrojených pachatelů na školské zařízení s vysokým počtem zraněných a významným počtem

usmrcených osob. V rámci zásahu se řešily také barikádové situace se skupinami osob držených jako rukojmí, díky čemuž byl na místě také v praxi procvičen způsob vedení vyjednávání. Jednotlivé složky IZS k zásahu vyjížděly z centrálního seřadiště a kromě vlastní časové osy události, byly tak monitorovány také časy příjezdu těchto složek na místo zásahu. Cvičení mělo fenomenální úspěch. Znamenalo významný posun ve vnímání tohoto druhu mimořádných událostí a s nimi spojených zásahů nejen u jednotlivých velitelů, ale také u zasahujících příslušníků. Dokumentace zpracovaná při tomto cvičení, jeho vyhodnocení a obrazové materiály byly následně použity jako základ pro přípravu interních aktů řízení, zpracování metodik, pravděpodobně i tohoto Katalogového souboru typových činností a jako základ pro vytvoření tzv. prvosledových hlídek, které vznikaly nejdříve na území hlavního města Prahy, následně u všech Krajských ředitelství policie a nakonec na všech Územních odborech Policie ČR.

V Katalogovém souboru typových činností je uvedeno, že eliminace aktivního střelce je základem, který zabezpečuje výhradně Policie ČR. Vzhledem ke skutečnosti, že praxe, a to zejména ve velkých městech, od roku 2013 významně postoupila, je možné s tímto tvrzením poměrně úspěšně polemizovat. Skutečnost, že v přímém výkonu služby příslušníků Policie ČR spíše ubývá, a naopak počet například strážníků obecních nebo městských policií je více méně konstantní, vedla k tomu, že v současné době jsou již ze základními zásadami eliminace aktivního střelce seznamováni také strážníci. Praxe totiž ukázala, že pravděpodobnost, že budou na místě události první právě strážníci, je vzhledem k jejich počtu v přímém výkonu služby poměrně vysoká. První městskou policií v České republice, která zavedla do vzdělávání svých strážníků problematiku „Aktivní střelec“, byla Městská policie hlavního města Prahy. Nejprve byli v roce 2015 proškoleni její vlastní instruktoři výcviku, a poté byl v roce 2016 zaveden tento speciální modul do vzdělávacího systému pro všechny strážníky. Zde si dovoluji zpětně odkázat na kapitoly základních a ostatních složek IZS ve vztahu k obecním a městským policiím a nutnost novelizace příslušných právních předpisů.

Typová činnost STČ 24/IZS byla zpracována jako materiál obsahující postup složek IZS při události, kdy došlo k násilnému útoku ozbrojenou osobou nebo osobami vůči jiným osobám s cílem je zranit nebo usmrtit, kdy útok trvá. Činnost zasahujících složek lze rozdělit do několika etap spočívajících v eliminaci pachatelů, provedení záchranných a likvidačních prací, poskytnutí psychosociální pomoci osobám zasaženým touto mimořádnou událostí a předání místa orgánům činným v trestním řízení.

Z hlediska stěžejního tématu mé bakalářské práce se budu zabývat pouze první etapou, tedy opatřeními a zásadami vedoucími k eliminaci útočící osoby nebo osob. Tuto konkrétní mimořádnou událost provází celá řada specifických jevů, které je nezbytné uvést. Především se jedná o významně panickou událost, spojenou s počátečním chaosem a významným počtem oznamovatelů, kteří kontaktují tísňové linky a jsou ve stavu vysoké psychické zátěže, což může být velkým problémem pro získání informací relevantních pro zasahující složky IZS. Až do okamžiku příjezdu prvních hlídek na místo, je mimořádná událost řízena na operační úrovni. Činnost operačních středisek koordinuje integrované operační středisko krajského ředitelství policie. Při řešení mimořádné události velitel zásahu úzce spolupracuje jak s vedoucím zdravotnické složky, tak velitelem jednotek požární ochrany. Velitel zásahu dle aktuální situace na místě události stanoví tzv. vnější a nebezpečnou zónu. Nebezpečnou zónou je prostor, kde dochází k eliminaci aktivního střelce, nebo kde je v souvislosti s průběhem mimořádné události ohrožen život nebo zdraví osob. Vnější zónou se rozumí zpravidla prostor určený k nástupu zasahujících jednotek, stanoviště velitele zásahu, prostor pro evakuaci osob, prostor pro poskytnutí neodkladné přednemocniční péče, bezpečnostní uzávěry a kontrolní stanoviště. V rámci této mimořádné události je zpravidla vyhlášován tzv. druhý stupeň poplachu dle poplachového plánu IZS.

Na tento typ mimořádné události je, bez ohledu na konkrétní relevantní a ověřené informace z místa události, vysíláno ihned velké množství sil a prostředků. Zpravidla se tedy na místě mimořádné události ve velmi krátkém časovém úseku od příjezdu první hlídky sjede hlídek více. V případě hlavního

města Prahy vstupuje operační důstojník po obdržení tohoto typu oznámení aktivně do všech relací probíhajících na území hlavního města s vlastní mimořádnou relací, kde oznamuje základní parametry, nebo v té době známé parametry, této mimořádné události. V podmínkách hlavního města Prahy je tak téměř stoprocentní jistota, že se na místě této mimořádné události v horizontu cca 15 vteřin od příjezdu první policejní hlídky sjedou minimálně další dvě policejní hlídky. Prvořadou prioritou na místě mimořádné události je pak eliminace aktivního střelce. První hlídka Policie ČR je nasazována ihned po svém příjezdu na místo mimořádné události k eliminaci aktivního střelce. Další příslušník Policie ČR po příjezdu na místo zůstává u služební vozidla se zapnutým ZVZ tak, aby zajistil komunikaci jak s integrovaným operačním střediskem Policie ČR, tak s dalšími zasahujícími policisty a složkami IZS. Vlastní zásah vedoucí k eliminaci aktivního střelce by měl být prováděn podle několika taktických zásad stanovených pro prvosledové hlídky. Zákrok by měl být prováděn ve dvoučlenných hlídkách se vzájemným krytím, k použití střelných zbraní by mělo docházet při vizuálním kontaktu s pachatelem, měl by být zachováván minimální radiový provoz, ohrožené osoby by měly být posílány do bezpečných prostor a zasahující hlídky by měly postupovat proti útěku ohrožených osob nebo dle sluchového vjemu střelby. Myslím si, že by v těchto zásadách měla být uvedena ještě jedna zásada, která zde chybí. Jedná se o zásadu, že se v okamžiku, kdy útok aktivního střelce trvá, neposkytuje ze strany zasahujících policistů první pomoc zraněným osobám, a tyto osoby jsou v podstatě zcela ignorovány. Tato zásada, byť se na první pohled může zdát nepochopitelná, má poměrně logické zdůvodnění. To spočívá v tom, že pokud by zasahující policisté v době, kdy útok aktivního střelce trvá, poskytovali zraněným osobám první pomoc, významně by se prodloužila doba potřebná k jeho eliminaci, čímž by se aktivnímu střelci poskytl mnohem delší čas pro jeho činnost, což by ve svém důsledku vedlo k mnohem vyššímu počtu zraněných osob nebo osob usmrcených. Tato zásada by se dala ve stručnosti popsat tak, že pokud aktivní střelec střílí, tak zasahující policisté nepracují na ničem jiném než na jeho likvidaci neboli eliminaci. Jedná se o jedno z prvotních praktických zjištění právě z výše

popsaného cvičení z roku 2010, které bylo pro mnohé zasahující policisty nové a poměrně překvapivé, a se kterým je potřeba kvalitním výcvikem všechny policisty důkladně a opakovaně seznamovat.

9.3 Typová činnost - oznámení o uložení nebo nálezů výbušniny nebo výbušného systému

Tato typová činnost je označena jako STČ – 03/IZS a jedná se opět o jednu z prvních typových činností, které byly takto zpracovány. Při oznámeních o uložení nebo nálezů výbušniny nebo výbušného systému v případech, kdy převažují činnosti zaměřené na zneškodnění nástražného výbušného systému, je řídicí a koordinační složkou PČR a velitelem zásahu je příslušník Policie ČR. Při oznámeních o uložení nebo nálezů výbušniny nebo výbušného systému v případech, kdy převažují činnosti zaměřené na vyrozumění, evakuací, záchranou osob nebo záchrannými pracemi, je zpravidla řídicí a koordinační složkou HZS a velitelem zásahu příslušník HZS ČR.

Velitelem zásahu za Policii ČR je policista, který se na místo dostavil jako první. Následně velení zásahu přebírá příslušný vedoucí pracovník daného územního celku, který je velen v rámci zajištění akceschopnosti do tzv. dosažitelnosti. Velitelem zásahu je po příjezdu na místo a zjištění aktuální situace navázáno spojení s příslušným integrovaným operačním střediskem. Je vytýčena nebezpečná a vnější zóna včetně jejich uzávěr. Velitel zásahu na místě koordinuje a řídí zásah všech složek. V rámci prvotních opatření na místě události se provádí tzv. průzkum, což je činnost, při které se zjišťují veškeré relevantní skutečnosti důležité pro zvolení správné taktiky dalšího postupu. Jedná o zjištění druhu a množství uložené výbušniny, místa a způsobu jejího uložení, směru působení povýbuchových účinků, přibližný počet osob potenciálně ohrožených výbuchem, případně zdali může výbuch ohrozit další infrastruktury, jejíž destrukce by mohla způsobit další komplikace při zásahu, nebo ohrozit zasahující jednotky.

Policie ČR pak v rámci této typové činnosti plní zejména tyto úkoly:

- provádí pyrotechnickou prohlídku, případně likvidaci NVS, a to buď na místě, nebo odvozem,
- provádí dokumentaci místa zásahu,
- uzavírá prostor v jednotlivých zónách a zajišťuje případnou evakuaci osob,
- zjišťuje a zaznamenává operativní informace ze závadového prostředí,
- vede pátrání po pachateli,

9.4 Typová činnost - záchrana pohřešovaných osob - pátrací akce v terénu

Tato typová činnost je označena jako STČ – 07/IZS. Záchranou pohřešované osoby pomocí pátrací akce se rozumí jednorázová časově a prostorově omezená akce, v rámci které je nasazen větší počet sil a prostředků k vypátrání pohřešované osoby. Velitelem zásahu je zpravidla příslušník policie, který může být zároveň velitelem pátrací akce. Do okamžiku, než se namísto dostaví příslušník Policie ČR, řídí zásah vedoucí té složky, která se na místo dostavila jako první.

Vzhledem ke skutečnosti, že jsou pátrací akce prováděny zpravidla v sektorech, zřizuje velitel zásahu ke koordinaci sil a prostředků nasazených na akci štáb velitele zásahu. Do tohoto štábu jsou zařazeni vedoucí jednotlivých zasahujících složek, zástupci celé řady dalších specializovaných subjektů a osob. Vzhledem k rozsahu nasazených složek je vyhlášen nejméně druhý, ale v určitých situacích i třetí stupeň poplachu.

Síly a prostředky které mohou být k pátrání využity a nasazeny:

- příslušníci Policie ČR z místních oddělení,
- příslušníci Krajských pořádkových jednotek nebo Speciální pořádkové jednotky Praha,
- vrtulníky Policie ČR,

- jednotky požární ochrany a to jak krajské tak jednotky sboru dobrovolných hasičů,
- psovodi se služebními psy,
- psovodi se psy z ostatních složek IZS,
- osoby poskytující osobní pomoc podle zákona o IZS,
- zaměstnanci Zdravotnických záchranných služeb včetně Letecké záchranné služby,
- členové Horské služby, potápěči, speleologové atd.

Velitel zásahu po příjezdu na místo nejprve zjistí veškeré potřebné a dostupné informace. Následně naváže spojení s integrovaným operačním střediskem Policie ČR a informuje jej o aktuální situaci na místě a o místě, kde bude zřízen štáb velitele zásahu. Dále rozhodne o způsobu provedení zásahu a o jeho rozsahu, a to dle vyhodnocení mapových podkladů, specifikace oblasti a terénu, viditelnosti a dalších důležitých skutečností. Současně provede zhodnocení situace s ohledem na kapacity sil a prostředků, které má k dispozici, a případně požádá cestou operačního střediska o jejich posílení, včetně nasazení vrtulníku například s termovizí apod. V případě potřeby stanoví místo určené pro poskytování informací sdělovacím prostředkům. Pátrací prostor je zpravidla rozdělen do více sektorů, velitel zásahu tedy určí velitele těchto sektorů, přidělí jim síly a prostředky a udržuje s nimi radiové spojení. V současné době je již možné k propátrávání terénu a detailnímu mapování pohybu jednotlivých sil a prostředků využívat GPS lokátorů, které ve speciálním mapovém podkladu naprosto spolehlivě označí již propátráný terén, nebo naopak místa, která ještě propátrána nebyla. Pátrání v terénu se provádí zpravidla pomocí rojnic, z nichž každá má svou řídicí osobu se zajištěnou komunikací na velitele sektoru.

O ukončení zásahu rozhodne velitel zásahu v okamžiku, kdy je pohřešovaná osoba nalezena, nebo je po propátrání terénu vyloučeno, že by se tam tato osoba mohla nacházet. Osoba se považuje za nalezenou jak v případě živé osoby, tak v případě nálezů tělesných pozůstatků.

10 Řízené rozhovory

V rámci zpracovaného tématu hodlám provést řízené rozhovory kromě policisty zařazeného na pozici velitele policie také s odborníky působícími na obdobných pozicích u jiných složek IZS. Tyto rozhovory a jejich výsledky následně transformuji pomocí tzv. SWOT analýzy do výsledku, který buď potvrdí původní hypotézu o prospěšnosti projektu, nebo odhalí jeho nedostatky. Případně mohou být výsledkem této analýzy také určité náměty na zlepšení fungování tohoto projektu.

Řízený kvalitativní rozhovor s příslušníkem Policie ČR, zařazeným na pozici - Velitel policie. Respondent – por. Bc. Jiří ŠIMEK, metodik skupiny Velitele policie, Pohotovostní motorizovaná jednotka, Krajské ředitelství policie Praha. Rozhovor proběhl dne 12. srpna 2022. Délka rozhovoru 28,45 minut – **Příloha č. 1.**

Řízený kvalitativní rozhovor se zaměstnancem Zdravotnické záchranné služby, zařazeným na pozici Inspektor - Vedoucí zdravotnické složky. Respondent Mgr. Lukáš Tajčman DiS., Zdravotnická záchranná služba hlavního města Prahy. Rozhovor proběhl dne 15. srpna 2022. Délka rozhovoru 31,30 minut – **Příloha č. 2.**

Řízený kvalitativní rozhovor s příslušníkem Hasičského záchranného sboru, zařazeným na pozici velící důstojník - velitel zásahu. Respondent – por. Ing. Milan Kratochvíl, Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy. Rozhovor proběhl dne 8. srpna 2022. Délka rozhovoru 30,11 minut – **Příloha č. 3.**

Řízený kvalitativní rozhovor s příslušníkem Hasičského záchranného sboru, zařazeným jako velící důstojník – velitel zásahu. Respondent – plk. Mgr. Jan Schreiner, Hasičský útvar ochrany Pražského hradu. Rozhovor proběhl dne 8. srpna 2022. Délka rozhovoru 26,38 minut – **Příloha č. 4.**

11 SWOT analýza

SWOT analýza je typem strategické analýzy stavu podniku, organizace nebo projektu. Je důležitým marketingovým krokem ke komplexnímu a kvalitativnímu vyhodnocení veškerých relevantních stránek každé organizace. Její použití je velmi všestranné a lze ho aplikovat v mnoha oborech jako zdroj finálních dat. V této práci nám dokáže odpovědět na zásadní otázky, analyzovat výstupy z rozhovorů odborníků dané problematiky a praxe autora práce.

Základem SWOT analýzy je identifikace jednotlivých vnitřních a vnějších faktorů ovlivňujících chod organizace, projektu, firmy a jejich rozdělení do čtyř kategorií, podle kterých je odvozen i název analýzy. Jedná se o zkratku anglických slov – Strengths, Weaknesses, Opportunities a Threats. Vzhledem k tomu, že zde bude analyzován projekt Velitel policie, kritériem silných stránek (strengths) je - co je na projektu dobré, v čem projekt vyniká, vlastnosti interního prostředí pozitivně ovlivňující dosažení cíle. Slabé stránky (weaknesses) - nedostatky - slabiny, tedy to, čím se projekt sám ohrožuje, interní vlastnosti negativně ovlivňující dosažení cíle. Příležitosti (opportunities) - externí podmínky pomáhající dosáhnout cíle. Ohrožení (threats) - externí podmínky ztěžující dosažení cíle.

Provedením SWOT analýzy je možné souhrnně vyhodnotit funkčnost projektu Velitel policie, co jsou jeho hlavní přednosti, problémy a najít příležitosti jak posunout projekt dál. Vzájemným působením faktorů silných a slabých stránek vůči příležitostem a hrozbám získáme nové kvalitativní informace, které charakterizují a hodnotí úroveň jejich vzájemného střetu.

	POMOCNÉ (k dosažení cíle)	ŠKODLIVÉ (k dosažení cíle)
VNITŘNÍ (atributy organizace)	<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Profesionalita a specializace B. Nonstop směny 24/7 C. Jedinečnost D. Vybavení policistů E. Společné cvičení 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Výcvikový plán B. Psychosociální pomoc C. Územní působnost D. Blackout E. Školení typových činností
VNĚJŠÍ (atributy prostředí)	<p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Přípravný kurz B. Velitel MP C. Velitel Armáda D. Debriefing E. Výjezdní zasedání 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Vznik nových MÚ B. Politická nestabilita C. Finance D. Nekompetentní řízení E. Bezpečnostní situace

Zdroj: vlastní zpracování dat z kvalitativních řízených rozhovorů za využití standardizované předlohy pro zpracování SWOT analýzy.

11.1 Silné stránky

A: Profesionalita a specializace: Projekt Velitel policie je v současné době veden kompetentním týmem, který lze hodnotit velmi profesionálně. Všichni mají obrovskou zkušenost z řešených MÚ a mohou se chlubit výbornými znalostmi dané problematiky.

B: Nonstop směny 24/7: Podstata VP spočívá v zajištění vedení složky policie v místech MÚ a to bez směn 24/7 nelze.

C: Jedinečnost: Jedinečnost lze spatřovat ze dvou úhlů pohledu. Pokud je zařazena v silných stránkách SWOT analýzy, vidíme jedinečnost jako něco, co nemá jiné město v ČR. Praha disponuje mnohými bezpečnostními riziky, které je třeba každý den řešit a přítomnost VP je v podstatě nutností.

D: Vybavení VP: VP disponuje tím nejmodernějším vybavením, které přispívá nejen k ochraně zasahujícího policisty, ale především chrání postižené nebo zraněné osoby.

E: Společné cvičení: Několikrát do roka prochází členové VP cvičeními se složkami IZS, která zdokonalují jejich spolupráci a usnadňují komunikaci.

	Seznam silných stránek dle priorit	Hodnocení	Váha	Výsledek
1.	A	5	0,3	1,5
2.	D	4	0,25	1
3.	E	4	0,2	0,8
4.	B	2	0,15	0,3
5.	C	1	0,1	0,1
Součet silných stránek				3,7

Zdroj: vlastní zpracování dat

11.2 Slabé stránky

A: Výcvikový plán: V současné době neexistuje žádný výukový plán pro nově příchozí policisty do projektu VP. Zkušenost vychází z předchozí praxe a nově získané zkušenosti lze získat pouze od kolegů v projektu již sloužících.

B: Psychosociální pomoc: VP každý den řeší několik MÚ a velmi často i s tragickým následkem, kde se doslova dotýká smrti. Přestože většina policistů je psychicky odolná, některé události mohou ovlivnit jejich duševní rovnováhu, a i oni by následně potřebovali pomoc, které se nedostává.

C: Územní působnost: Projekt VP se vztahuje pouze na územní působnost Prahy, v jiných městech neexistuje, což je možno považovat za druhý úhel pohledu, který je uveden v *Silných stránkách* v bodě *Jedinečnost*. Velkým pomocníkem zvláště v přípravě na MÚ, je přenos zkušeností mezi složkami VP i v jiných krajích ČR.

D: Blackout: Blackout považují již delší dobu za jedno z hlavních rizik pro současnou společnost. Přestože existuje typový plán vypracovaný Ministerstvem průmyslu a obchodu č. j. 29835/2018, který řeší přerušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu, nekonkretizuje činnosti VP, který je alespoň v Praze důležitou součástí IZS.

E: Školení typových činností: Praxe je zásadním zdrojem pro získání zkušeností VP, ale i pravidelné školení je součástí, která by neměla chybět. U VP však teoretická část školení typových činností složek IZS chybí.

	Seznam slabých stránek dle priorit	Hodnocení	Váha	Výsledek
1.	E	-5	0,4	-2
2.	A	-4	0,2	-0,8
3.	D	-2	0,2	-0,4
4.	B	-2	0,15	-0,3
5.	C	-1	0,05	-0,05
Součet slabých stránek				-3,55

Zdroj: vlastní zpracování dat

11.3 Příležitosti

A: Přípravný kurz: U projektu VP chybí ze strany Policie zpracovaná edukační část. Není připravený žádný kurz nebo školení k rozvoji dovedností a znalostí VP. Cvičení složek IZS probíhá a mají své opodstatnění, ale kurzy a školení přímo pro VP mohou zvedat jeho úroveň a zvyšovat jeho kvalifikaci.

B: Velitel MP: MP je velice často na místě MÚ jako první, a proto se zde nabízí otázka podobného projektu jako je VP. Spolupráce s jednotlivcem, který řídí na MÚ přítomné strážníky, by byla mnohem jednodušší, rychlejší a potřebná.

C: Velitel Armáda: Některých MÚ většího rozsahu se účastní i AČR. I zde lze najít opodstatněnou potřebu projektu podobného VP.

D: Debriefing: Po ukončení MÚ není z žádné přítomné strany IZS tzv. debriefingu, který by vyhodnotil práci složek IZS, dokázal najít rezervy a odstranil případné chyby.

E: Výjezdní zasedání: Výjezdní zasedání byla před covidem úspěšným setkáváním složek IZS, kde se vyměňovaly zkušenosti a řešila se zde obecná problematika bezpečnosti. Zatím nedošlo k plné obnově zasedání.

	Seznam příležitostí dle priorit	Hodnocení	Váha	Výsledek
1.	A	5	0,35	1,75
2.	D	3	0,25	0,75
3.	B	3	0,2	0,6
4.	C	2	0,1	0,2
5.	E	1	0,1	0,1
Součet příležitostí				3,4

Zdroj: vlastní zpracování dat

11.4 Hrozby

A: Vznik nových MÚ: Jestliže je VP plně vyškolen, procvičen a má za sebou léta praxe, na nové typy MÚ není připravený. Moderní technologie a jejich vývoj, mohou zapříčinit události, které nejsou uvedeny v žádné typové činnosti, a VP s nimi nikdy nepřišel do styku.

B: Politická nestabilita: Vzhledem k tomu, že Policie ČR je hlavním nástrojem bezpečnostní politiky státu, může politická nestabilita v dlouhodobém horizontu ohrozit PČR samotnou.

C: Finance: Finanční oslabení, která postihují ČR celkem pravidelně, mohou zapříčinit odchod zaměstnanců ze složek IZS, fluktuaci policistů, celkové snížení odbornosti u bezpečnostních složek a zvýšit hrozící nebezpečí.

D: Nekompetentní řízení: Za každým dobrým týmem stojí kvalitní manažer, který určuje ten správný směr a dokáže dojít vždy do cíle. Pokud kvalita ve vedení chybí, nelze jí hledat ani u podřízených.

E: Bezpečnostní situace: V současné době kdy vrcholí válka mezi Ruskem a Ukrajinou, a hrozí rozšíření konfliktu více do Evropy, musel by projekt VP ustoupit zájmu ochrany státu.

	Seznam hrozeb dle priorit	Hodnocení	Váha	Výsledek
1.	D	-4	0,5	-2
2.	B	-2	0,2	-0,4
3.	E	-2	0,1	-0,2
4.	A	-1	0,1	-0,1
5.	C	-1	0,1	-0,1
Součet hrozeb				-2,8

Zdroj: vlastní zpracování dat

11.5 Celkové hodnocení SWOT

V rámci hodnocení SWOT analýzy se sčítají vnitřní stránky a vnější stránky. Dosažené výsledky se pak sčítají. Čím více se dosažený výsledek blíží nule, tím je to lepší.

Hodnocení SWOT analýzy	
Vnitřní stránky	$3,7 + (-3,55) = 0,15$
Vnější stránky	$3,4 + (-2,80) = 0,60$
Celkové hodnocení	0,75

Zdroj: vlastní zpracování dat

Dle výsledku SWOT analýzy bylo zjištěno, že projekt Velitele policie funguje přesně tak, jak byl nastaven a plní přesně ta očekávání, díky kterým byl zaveden. Pro úspěšné zvládnání MÚ je tudíž bezpodmínečně nutné nejen v tomto projektu pokračovat, ale také ho rozvíjet. Jeho úloha je opodstatněná a svou rolí velmi přispívá k opatřením, která jsou nutná k zajištění odpovídající bezpečnosti občanů České republiky. Určité rezervy se samozřejmě najdou, ale jedná se spíše o koncepční úkoly pro management policistů, kteří jsou do projektu zařazeni, nikoli o špatně nastavený systém fungování projektu jako takového.

Závěr

Má práce byla zaměřena na problematiku zvládání mimořádných událostí. Zejména pak na řízení sil a prostředků velitelem zásahu a provádění prvotních opatření na místě mimořádné události. Ve své práci se také detailně věnuji roli Policie České republiky v integrovaném záchranném systému a prvotním opatřením policie na místě mimořádné události, včetně projektu policisty určeného k řízení sil a prostředků policie na místě mimořádné události.

V rámci své práce jsem se snažila ověřit hypotézu o přínosu tohoto projektu pro úspěšné zvládání mimořádných událostí ze strany Policie ČR. Rozhovory, které byly provedeny s odborníky na řízení sil a prostředků na místě mimořádné události i následně provedená analýza ukázaly možnosti a cesty, jak tento projekt dále rozvíjet a využít tak plně jeho potenciál. Jedná se především o dopracování edukační části pro policisty zařazené do tohoto projektu, nebo o cesty vedoucí k rozšíření projektu nejen do dalších krajských ředitelství Policie ČR, ale i dalších subjektů (například městské policie v krajských městech). Bakalářská práce tak prokázala nejen významný přínos projektu pro Policii ČR, ale také pro všechny složky zasahující na místech mimořádných událostí. Výsledkem mé práce, je tedy jednoznačné potvrzení přínosu tohoto projektu, jakožto naprosto unikátního mechanismu pro zvládání mimořádných událostí v rámci Policie ČR.

Osobně jsem přesvědčena, že se v tomto projektu skrývá obrovský potenciál, který je třeba naplno využít. Závěrem mé práce mohu konstatovat, že se mi podařilo splnit hlavní cíl, tedy prokázat prospěšnost tohoto projektu a možnosti jeho rozvoje. Ráda bych svou práci zakončila konstatováním, že tento projekt řadím k těm, které v posledních dvaceti letech skutečně významným způsobem přispěly k efektivnějšímu nasazení Policie ČR, a to zejména z hlediska praktických přínosů pro výkon služby.

Nad rámec zadání bakalářské práce jsem při studiu odborných materiálů odhalila uvedení nesprávného údaje v publikaci - KOL. AUTORŮ, *Ochrana*

obyvatelstva a krizové řízení: skripta. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2015. ISBN 978-80-86446-62-0 strana 160. Podrobnosti podrobně uvádím na stranách č. 28 a 29 mé bakalářské práce.

Také bych jako praktický výstup ze zpracování mé bakalářské práce uvedla doporučení na novelizaci zákona č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému* a o změně některých zákonů, ve smyslu odpovídajícího zařazení obecních a městských policí mezi složky IZS. Podrobnosti podrobně uvádím na stranách 35 až 39 mé bakalářské práce.

Seznam použité literatury

Monografie:

FIALA, M., VILÁŠEK, J. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. 1. vydání. Praha 2010, Karolinum. ISBN 978-80-246-1856-2.

JAKUBCOVÁ, L., ŠUGÁR, J. *Bezpečnost a krizové řízení*. Policejní akademie ČR v Praze, 1. vydání. 2013. ISBN 978-80-7251-400-7.

KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2015. ISBN 978-80-86446-62-0.

KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru I*. Tribun EU Brno, 1. vydání, 2014. ISBN 978-80-263-0721-1.

KOL. AUTORŮ, *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II*. Tribun EU Brno, 1. vydání, 2014. ISBN 978-80-263-0724-2.

KOL. AUTORŮ, *Modul E – Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek a vybrané kapitoly krizového řízení*. Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 1. vydání, Praha, 2019. ISBN 978-80-7616-031-6.

KOL. AUTORŮ, *Modul G – Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, Krizové řízení*. Ministerstvo vnitra – Odbor bezpečnostní politiky, učební pomůcka pro vzdělávání pracovníků krizového řízení, Praha, 2005.

KOLEŇÁK, I., *Integrovaný záchranný systém a řešení krizových situací*. ČVUT FBMI, Kladno 2017, studijní opora.

KREJČÍ, T., ZAMAZALOVÁ, R., *Základní úkoly integrovaného záchranného systému; dokumentace zpracovávaná pro integrovaný záchranný systém na*

úrovni Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. POLAC 2013, seminární práce.

Kurz vedoucích a velitelů složek IZS (K-IZS), Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky, Č.j.:MV-116099-1/PO-IZS-2016.

MARTÍNEK, B., *Ochrana obyvatelstva I.* Policejní akademie ČR v Praze, Praha 2009, ISBN 978-80-7251-298-0.

MARTÍNEK B., TVRDEK J., *Základy integrovaného záchranného systému.* Policejní akademie v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

NOVÁKOVÁ, J., KRULÍK, O., BUREŠ, R., *Úvod do bezpečnosti a krizového řízení I. – Mimořádné události, jejich členění a negativní dopady na základní funkce státu.* POLAC, Praha 2011, ISBN 978-80-7251-343-7.

RICHTER, R., *Slovník pojmů krizového řízení.* Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2018. ISBN 978-80-87544-91-4.

ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém*, 2. Vyd. Ostrava. SBBI, 2007, ISBN 978-80-7385-007-4.

TARČÁNI, O. a kol. *Teorie a praxe krizového řízení I.* Policejní akademie ČR v Praze, 2015, ISBN 978-80-7251-435-9.

TARČÁNI, O. a kol. *Teorie a praxe krizového řízení II.* Policejní akademie ČR v Praze, 2011, ISBN 978-80-7251-357-4.

TARČÁNI, O. a kol., *Teorie a praxe krizového řízení III.*, Policejní akademie ČR v Praze, 2011, ISBN 978-80-7251-362-8.

VALÁŠEK, J., KOVÁŘÍK, F. a kol., *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích – modul C, MV*, Praha 2008. ISBN 978-80-86640-93-8.

VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století.* 1. vydání. Praha 2014, Karolinum. ISBN 978-80-246-2477-8.

Časopisecké články:

LOUČKA, O., ŠIMEK, J., BABICKÝ, V., MATUŠÍK, Z., *Časopis Libela 10, ročníky 2019, 2020, 2021*, Tiskárna Ministerstva vnitra, Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy, Pohotovostní motorizovaná jednotka.

Zákonná úprava a IAŘ (interní akty řízení):

Pokyn Ministra vnitra č. 43, ze dne 19. listopadu 2019, kterým se vydává Plán akceschopnosti Ministerstva vnitra.

Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra č. 25/2003, ze dne 6. června 2003, kterým se stanovuje postup při uzavírání dohod v rámci integrovaného záchranného systému.

Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 1.10.2007, kterým se mění Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 20/2007, který se vydává organizační řád MV-generálního ředitelství HZS ČR, a Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 25/2003, kterým se stanovuje postup při uzavírání dohod v rámci integrovaného záchranného systému.

Rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy č. 90 ze dne 22. srpna 2014 k zajištění zkušebního provozu řízení a koordinace prvotních činností sil a prostředků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy na mimořádných událostí.

Rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy č. 124 ze dne 28. prosince 2015 k zajištění řízení sil a prostředků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy na místech mimořádných událostí.

Rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy č. 70 ze dne 31. května 2019 k zajištění řízení sil a prostředků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy na místech mimořádných událostí.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o *bezpečnosti ČR*, ve znění zákona č. 300/2000 Sb.

Vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o *některých podrobnostech zabezpečení IZS*.

Zákon č. 239/2000 Sb., o *integrovaném záchranném systému* a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

Zákon č. 240/2000 Sb., o *krizovém řízení* a o změně některých zákonů.

Zákon č. 273/2008 Sb., o *Policii České republiky*.

Zákon č. 553/1991 Sb., o *Obecní policii*.

Zákon č. 238/2000 Sb., o *Hasičském záchranném sboru České republiky* a o změně některých zákonů.

Zákon č. 374/2011 Sb., o *Zdravotnické záchranné službě*.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 136/2006, kterým se upravuje postup při hlášení událostí a provozování informačního systému „UDÁLOST“.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 199/2006, kterým se upravuje postup při hlášení událostí a provozování informačního systému „UDÁLOST“.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 84/2007, kterým se upravuje postup při hlášení událostí a provozování informačního systému „UDÁLOST“.

Webové stránky a elektronické zdroje:

www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d

Seznam příloh:

Příloha č. 1 – rozhovor s velitelem policie, Policie České republiky, Krajské ředitelství hlavního města Prahy,

Příloha č. 2 – rozhovor s Vedoucím zdravotnické složky – Inspektorem, Zdravotnická záchranná služba hlavního města Prahy,

Příloha č. 3 – rozhovor s velitele zásahu, Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy,

Příloha č. 4 – rozhovor s velitelem zásahu, Hasičský záchranný sbor, Záchranný útvar ochrany Pražského hradu.

Policie ČR - Velitel policie

1. Mohl byste se prosím na úvod naše rozhovoru stručně představit ve smyslu Vaší profesní kariéry u Policie ČR a současně zastávaného služebního zařazení a pozice?

Má profesní kariéra začala v roce 1994 nástupem k Policii ČR. Nejprve jsem pracoval na MOP Vinohrady jako ZDS a DS, v roce 1999 jsem přestoupil na OHS Praha 2. V roce 2004 jsem dostal nabídku na PMJ, kde jsem pracoval jako velitel 2. skupiny na 4. oddělení. Od ledna 2019 jsem přeřazen do skupiny Velitel Police.

2. Můžete prosím stručně popsat pozici Velitel policie od jeho vzniku až po současnost?

Pozice Velitele policie (správný název je Osoba určená k řízení sil a prostředků policie ČR na místech mimořádných událostí) vznikla po kritice odezvy PČR na událost výbuchu plynu v ulici Divadelní na Praze 1 ze strany zasahujících složek IZS. Nejprve se na úrovni krajského ředitelství hledalo, jak podobnou funkci „uchopit“. V prvním kole ji začali vykonávat všichni policisté PMJ s příplatkem za vedení. Jednalo se řádově o cca 40 policistů, kdy jejich výkon byl nejednotný. Tuto pozici vykonávali nad rámec své práce, výjezdy k událostem je odváděly od jejich povinností a ztěžovaly jim práci s podřízenými. Od ledna 2019 byla vyčleněna skupina dvanácti policistů (čtyři týmy po třech). Tito policisté již plní pouze povinnosti Velitele policie.

3. Existují podobná služební místa i v jiných městech České republiky?

Neexistují. Ostatní kraje s podobnou pozicí experimentují, v některých krajích jsou červenou vestou s nápisem VELITEL vybavena všechna služební vozidla, takže na pozici VP je de facto zařazen velitel hlídky.

4. Znáte důvod proč ne? A jedná se tedy v Praze o naprosto unikátní projekt s potenciálem rozvoje do ostatních větších měst v České republice?

Důvodem je nedostatek policistů v ostatních městech. Praha má možnost shromáždit na místo mimořádné události velký počet policistů, což v jiných městech není. Možností je k pozici VP přidat ještě jinou přidanou hodnotu – vybavit jej materiálem, který ostatní hlídky nemají a tento by v době, kdy neřeší mimořádné události, plnil úlohu vozidla podpory přímého výkonu služby.

5. Máte zkušenosti s podobným projektem v zahraničí, respektive existuje podobný systém řízení sil a prostředků na místě mimořádné události v některé ze zahraničních zemí, případně sdílíte s těmito kolegy nějaké mezinárodní zkušenosti?

Výsledky projektu Velitele policie převzala například Polícia SR, kde v Nitranském kraji vznikly tzv. „Riadiací akcie“. S těmito kolegy si vyměňujeme zkušenosti formou zahraničních cest.

6. Co musí policista udělat proto, aby se mohl stát Velitelem policie, respektive po jaké době a s jakými zkušenostmi se může policista stát Velitelem policie?

Musí charakterově sednout ostatním kolegům z týmu VP, musí být připravený pojmout veliké množství vědomostí a znalostí a tyto následně aplikovat. V současné době není přesně definována doba služby, potřebná k zařazení na pozici VP. Platí, že čím déle policista slouží, tím víc má zkušeností a je emocionálně vyzrálejší.

7. Jaká školení musí uchazeč o pozici Velitele policie absolvovat, aby se mohl stát Velitelem policie?

V současné době neexistuje studijní a výcvikový plán pro Velitele policie. Svým zařazením na Odboru PMJ je dáno, že VP musí absolvovat takový výcvik, jako ostatní policisté PMJ tak, aby znal jejich schopnosti a možnosti.

8. Jak se rozvíjí profesní znalosti a dovednosti poté, co se z policisty stane Velitel policie, respektive, jak je zajištěno profesní a odborné vzdělávání těchto policistů?

Ze strany policie toto není řešeno, znalosti jsou předávány kolegy z týmu VP, dovednosti jsou získávány praxí.

9. Je to podle Vás dostatečné, a jak je na tom v současné době Policie ČR s náborem nových policistů obecně a jak konkrétně ve smyslu služebních míst Velitele policie?

Nemohu a nechci hodnotit nábor k Policii ČR, nábor k veliteli policie je podmíněn úspěšně splněnou stáží u skupiny VP, kdy se dále všichni VP vyjadřují k dalšímu postupu.

10. Jaké jsou nejdůležitější dokumenty, podle kterých se odvíjí Vaše práce na místě mimořádné události?

Na místě MU se samozřejmě opíráme o Katalog typových činností, aplikovaný na podmínky možností hl. m. Prahy, ale samozřejmě i o zákony o PČR, o IZS, KŘ. Jsou předem zpracované a schválené postupy odezvy na MU u objektů kategorie B dle zákona o prevenci závažných chemických havárií, ale i dokumenty a zásahové karty na objekty ČEPSu a dalších cca 140 měkkých cílů.

11. Pozice Velitel Policie vznikla poměrně nedávno, jak tento krok Policie České republiky hodnotíte?

Osobně jej vnímám jako krok správným směrem.

12. Pozice Velitel Policie vznikla zejména pro efektivnější řízení nasazených sil a prostředků Policie ČR na místě mimořádné události a zlepšení spolupráce a koordinace mezi složkami IZS. Jak tuto spolupráci hodnotíte z Vašeho pohledu?

Spolupráce mezi složkami IZS v Praze je i díky projektu VP na vysoce nadstandardní úrovni.

13. Se kterými složkami se nejčastěji podílíte na řešení mimořádné události?

Standardně se na místě mimořádné události setkáváme s veliteli z Oddělení řízení jednotek požární ochrany HZS hl. m. Prahy a vedoucím zdravotnické složky (dříve Inspektor provozu) ZZS hl. m. Prahy.

14. Spolupracujete na řešení mimořádné události i s jinými složkami než výše uvedenými?

V případě události většího rozsahu i s pracovníky Oddělení Krizového řízení městských částí Praha 1 až 22 či MHMP. Samozřejmě je spolupráce s Městskou policií hlavního města Prahy.

15. Jsou v rámci teoretické i praktické přípravy realizovány mezi složkami IZS společná cvičení?

Ano, jsou. Jsou plánována vždy cca dvě velká cvičení IZS v roce, na různá témata. PMJ má ještě připravený program „Aktivní útočník ve škole“, kdy se jedná o drobné cvičení policistů PMJ a VP v jim neznámých prostředích, což jsou základní školy.

16. Je tedy podle Vás vznik pozice Velitel Policie přínosem pro efektivnější zvládnutí mimořádných událostí a jste s jeho fungováním spokojeni?

Dle mého názoru je jednoznačně přínosem, k jeho fungování nemám výhrad.

17. Měl by se podle Vás projekt Velitel Policie nadále rozvíjet?

Rozhodně ano.

18. Mohl byste, na základě Vašich zkušeností, doporučit nějaké kroky nebo směry, jak projekt Velitel Policie dál rozvíjet nebo kam jej směřovat?

U projektu Velitele policie chybí ze strany Policie zpracovaná edukační část. Není připravený žádný kurz nebo školení k rozvoji dovedností a znalostí Velitele policie. Potenciál vidím např. u Městské policie hl. m. Prahy, která nemá na místě mimořádné události svého jasně definovaného „velitele“ a jeho zavedením by výrazně zkvalitnila své činnosti na místech mimořádné události.

19. Existují podle Vás nějaké hrozby, které ještě nebyly v rámci KATALOGOVÉHO SOUBORU – TYPOVÁ ČINNOST SLOŽEK IZS PŘI SPOLEČNÉM ZÁSAHU zpracovány a zpracovány by v co nejkratším možném čase být měly?

Nenapadá mne nic, co by nemohlo být vyřešeno selským rozumem za vzájemné shody vedoucích složek IZS a muselo by být zpracováno písemně.

20. Mohl byste, na základě Vašich zkušeností, doporučit nějaké kroky nebo směry, jak ještě více prohlubovat spolupráci složek IZS na místě mimořádné události?

Osobně si myslím, že nám chybí zpětné vyhodnocení větších odvelených akcí ve skupině vedoucích a velitelů složek IZS. Probrat si chyby, silné a slabé stránky a pro příště se z nich poučit.

Zdravotnická záchranná služby - Vedoucí zdravotnické složky - Inspektor

1. Mohl byste se prosím na úvod naše rozhovoru stručně představit ve smyslu Vaší profesní kariéry u Zdravotnické záchranné služby a současně zastávaného služebního zařazení a pozice?

2006 – 2012 Vedoucí Útvaru krizového managementu ZZS HMP

2012 – 2016 Zdravotnický záchranář ve výjezdové skupině RZP

2016 dosud pozice Inspektora

2. Můžete prosím stručně popsat pozici Vedoucí zdravotnické složky od jeho vzniku až po současnost?

Zde si dovolím blíže rozvést termín „vedoucí zdravotnické složky“ – toto je role, která je ustanovena na místě mimořádné události dle §19 odst. 5 zákona č. 374/2011 Sb. a dále §1 písm. d) vyhlášky č. 240/2012 Sb. Zde se píše: vedoucím zdravotnické složky je vedoucí výjezdové skupiny poskytovatele zdravotnické záchranné služby kraje, na jehož území došlo ke vzniku mimořádné události, určený podle § 19 odst. 5 zákona o zdravotnické záchranné službě. V podmínkách ZZS HMP je do role „vedoucí zdravotnické složky“ předurčen Inspektor. Funkce Inspektora byla zřízena u ZZS HMP v roce 2005. Náplň je více méně totožná dosud.

3. Existují místa Vedoucí zdravotnické složky obdobně jako v Praze také u jiných Zdravotnických záchranných služeb v České republice?

Ano – pozice Inspektora byla postupně zřízena i u dalších ZZS v rámci ČR, ale vše začalo v Praze.

4. Je jejich struktura a náplň práce srovnatelná se Zdravotnickou záchrannou službou hlavního města Prahy, nebo se v něčem liší?

Úkoly a činnosti Inspektorů u jiných ZZS v ČR jsou odlišné, roli hrají zejména geografie a dostupnost na daném území. V Praze je Vedoucí zdravotnické složky - Inspektor dostupný po celém území do 20 min, v krajích je to

komplikovanější. Od toho se pak odvíjejí úkoly a celková koncepce zapojení Inspektora ve službě.

5. Máte zkušenosti s podobným projektem v zahraničí, respektive existuje podobný systém řízení sil a prostředků na místě mimořádné události v některé ze zahraničních zemí, případně sdílíte s těmito kolegy nějaké mezinárodní zkušenosti?

Ano, vznik Vedoucího zdravotnické složky - Inspektora byl v roce 2005 inspirován obdobnými funkcemi v zahraničí – zejména Izrael, USA, Velká Británie.

6. Co musí záchranář udělat proto, aby se mohl stát Vedoucím zdravotnické složky, respektive po jaké době a s jakými zkušenostmi se může záchranář stát Vedoucím zdravotnické složky?

Co se týče funkce „Vedoucí zdravotnické složky“, tak zákon pouze upravuje, že jej musí při mimořádné události jmenovat zdravotnické operační středisko (ZOS). V praxi to může být například první výjezdová skupina na místě mimořádné události. Co se týče funkce Inspektora u ZZS hl. m. Prahy, tak to je kvalifikace zdravotnického záchranáře, několikaletá praxe ve výjezdové skupině a příslušné vysokoškolské vzdělání. To jsou klíčové požadavky.

7. Jaká školení musí uchazeč o pozici Vedoucího zdravotnické složky absolvovat, aby se mohl stát Vedoucím zdravotnické složky?

Vedoucí zdravotnické složky se teoreticky může stát kdokoliv, koho ZOS pověří touto rolí. Všichni záchranáři a lékaři podstupují školení, co tato role obnáší. Inspektoři jsou předurčení do role vedoucího zdravotnické složky, účastníme se školení, cvičení IZS, IMZ a dalších akcí. Příprava inspektorů je v tomto ohledu intenzivnější.

8. Jak se rozvíjí profesní znalosti a dovednosti poté, co se ze záchranáře stane Vedoucí zdravotnické složky, respektive, jak je zajištěno profesní a odborné vzdělávání těchto záchranářů?

Odkázal bych na odpověď v otázce 7.

9. Je to podle Vás dostatečné, a jak je na tom v současné době Zdravotnická záchranná služba s náborem nových záchranářů obecně a jak konkrétně ve smyslu míst Vedoucích zdravotnické složky?

Tým Inspektorů je stabilní, je nás celkem 5 zdravotnických záchranářů, kteří tuto funkci aktuálně zastávají.

10. Jaké jsou nejdůležitější dokumenty, podle kterých se odvíjí Vaše práce na místě mimořádné události?

Zákon č. 374/2011 Sb. o ZZS.

Vyhláška č. 240/2012 Sb.

Traumatologický plán ZZS HMP.

Typové činnosti IZS.

Zákon č. 239/2000 Sb. o IZS.

11. Pozice Velitel Policie vznikla poměrně nedávno, jak tento krok Policie České republiky hodnotíte?

Vznik hodnotím velmi pozitivně včetně praktického fungování.

12. Se kterými složkami se nejčastěji podílíte na řešení mimořádné události?

Hlídky Policie ČR (MOP, PMJ, OHS atd.) a Velitel Policie, je-li na místě.

13. Spolupracujete na řešení mimořádné události i s jinými složkami než výše uvedenými?

V menší míře s Městskou policií hlavního města Prahy.

14. Jsou v rámci teoretické i praktické přípravy realizovány mezi složkami IZS společná cvičení?

Ano, jsou. Přesnou statistiku počtů cvičení bohužel nemám. Rozhodně za důležité považuji vyhodnocování a následné vytěžení zkušeností ze cvičení, aktualizaci postupů atd. Cvičení by mělo být příležitostí pro získání osobních kontaktů, na což navazuje důvěra atd.

15. Je tedy podle Vás vznik pozice Velitel Policie přínosem pro efektivnější zvládnutí mimořádných událostí a jste s jeho fungováním spokojeni?

Ano a ano.

16. Měl by se podle Vás projekt Velitel Policie nadále rozvíjet?

Ano, to platí však i pro podobné funkce u dalších složek (ZZS, HZS). Nikdo nesmí zaspát a zůstat pozadu.

17. Mohl byste, na základě Vašich zkušeností, doporučit nějaké kroky nebo směry, jak projekt Velitel Policie dál rozvíjet nebo kam jej směřovat?

Neznám podrobně vnitřní prostředí Policie ČR, obtížně posuzovat, kam se má v rámci Policie projekt ubírat. Podobný projekt dosud není u ostatních krajských ředitelství Policie ČR, ani například u Městské policie hlavního města Prahy.

18. Existují podle Vás nějaké hrozby, které ještě nebyly v rámci KATALOGOVÉHO SOUBORU – TYPOVÁ ČINNOST SLOŽEK IZS PŘI SPOLEČNÉM ZÁSAHU zpracovány a zpracovány by v co nejkratším možném čase být měly?

Nemyslím, že by bylo potřeba zpracovávat další typy mimořádných událostí. Spíše bych rozpracovával společné fáze a postupy, které jsou shodné u většiny mimořádných událostí (nástup složek IZS, spojení na místě atd.). Nejde jen o zpravování dokumentace, ale především o nacvičování postupů a drilování.

19. Mohl byste, na základě Vašich zkušeností, doporučit nějaké kroky nebo směry, jak ještě více prohlubovat spolupráci složek IZS na místě mimořádné události?

Zde odkazuji na odpověď 18. Věnovat se nácvikům jednotlivých kroků (příjezd na místo, zahájení akce, velení, spojení atd.). Dále trénovat situace, kdy se něco „nedaří“.

Hasičský záchranný sbor hl. m. Prahy - Velitel zásahu

1. Mohl byste se prosím na úvod naše rozhovoru stručně představit ve smyslu Vaší profesní kariéry u HZS a současně zastávaného služebního zařazení a pozice?

Aktuálně velící důstojník směny, od roku 2000, kdy jsem ještě studoval, jsem byl u sboru na stáži, u sboru jsem od roku 2006 a začínal jsem klasicky jako řadový hasič, hasič - technik, velitel družstva, zástupce velícího důstojníka a nyní velící důstojník.

2. Můžete prosím stručně popsat pozici Velitel Zásahu HZS ČR od jeho vzniku až po současnost?

Od samotného začátku hasičů je úloha jasná – velet jednotce. Zásadní změny jsou hlavně v technice a událostech, protože před 150 lety se jezdilo na jiné výjezdy, než je tomu dnes. Smysl práce velitele zásahu je stále stejný, velet svým lidem a zásahu. Velkou změnou je také legislativní vývoj, myslím ve vztahu spolupráce s ostatními složkami IZS.

3. Po jaké době a s jakými zkušenostmi se může profesionální hasič stát Velitelem Zásahu?

Musím nejprve rozdělit velitele a velitele zásahu. U hasičů je velitel pouze jeden, ale velitelů zásahu může být více. Velitelem zásahu nemůže být řadový hasič, musí být u sboru minimálně 5 let, musí projít velitelským kurzem a musí mít nějaké funkční zařazení, bavíme se od nadpraporčíka výše.

4. Jaká praxe a jaká školení musí hasič absolvovat, aby se mohl stát Velitelem Zásahu?

Asi zopakují, nutné je minimum 5 let, výjimečné není ani 10 let, musí mít funkční zařazení a projít základním kurzem taktického řízení.

5. Je to podle Vás dostatečné, a jak je na tom v současné době HZS s náborem nových hasičů?

Co se týká školení, jedná se pouze o teorii, což je tak 20 %, nejdíc záleží právě na té praxi. S nábohem je velký problém. A nejenom u nových lidí, ale problém je i v obsazování vyšších řídicích pozic. Hasiči se do těchto pozic nyní neženou. Dříve na jednu funkci bylo osm adeptů, dnes třeba jen dva.

6. Existují místa Velitele zásahu obdobně jako v Praze také v jiných městech České republiky?

Je to úplně stejné. Hasiči mají 14 krajských ředitelství, ale pozice je stejná. Lišit se to může dle charakteru kraje. Praha je například velmi specifická charakterem jednotlivých zásahů, ale princip struktury velení a jak se někdo stane velitelem je všude stejný. To je systémově nastaveno napříč organizací.

7. Je jejich struktura a náplň práce srovnatelná s Hasičským záchranným sborem hl. m. Prahy, nebo se v něčem liší? Pokud ano, víte v čem?

Praha se liší už jen tím, že tady má třeba pozice Velitele policie, což ostatní kraje nemají. Jen Praha má deset jednotek, setkáváme se s mnohem větším nasazením jednotek, což třeba v Libereckém kraji není. Setká se s jiným prostředím, je tady metro, máme mezinárodní letiště, což jsou specifika, která jinde nejsou. Do Prahy dojíždí půl miliónu lidí za prací, je tady 100 tisíc turistů a další. Specifická je také samotná zástavba, například historické centrum Prahy. Originální je také Pražský hrad. Lišíme se i samotným počtem zásahů, problémů a mimořádných situací.

8. Máte zkušenosti s podobným projektem v zahraničí, respektive existuje podobný systém řízení sil a prostředků na místě mimořádné události v některé ze zahraničních zemí, případně sdílíte s těmito kolegy nějaké mezinárodní zkušenosti?

Nejznámějším projektem je ten z USA, který, když se sejde štáb velení, nazývají command post (hasiči, policie, záchranka), znakem je zelený majáček, který jsme tady u nás převzali. V Evropě to úplně stejným způsobem nefunguje. Například hasiči ve Francii mají polovojenský systém řízení, Němci hodně využívají dobrovolných hasičů. Česká republika je založená na profesionální jednotce. V Evropě tolik nefunguje spolupráce mezi hasiči a

policií. Výjimkou je USAR tým - záchranáři, který svoje školitele školí v mezinárodních strukturách.

9. Jaké jsou nejdůležitější dokumenty, podle kterých se odvíjí Vaše práce na místě mimořádné události?

My pracujeme s tzv. metodickým listem, který je na každou konkrétní událost, což je pomyslný návod na rizika, zvláštnosti. Například na požár lesa existuje metodický list požár lesa, kde jsou stanoveny rizika, zvláštnosti, co je dobré ctít. Dále pracujeme s dokumentem soubory typové činnosti, který říká, co která složka IZS má dělat a má to přesah i na operační činnost. Existují také předávací protokoly, které se předávají po ukončení zásahu – něco zakazují, stanovují jak se chovat. Samozřejmě největší roli hrají zkušenosti. Ještě nesmím zapomenout na dokument Zdolávání požáru, což je dokument, kde jsou plány konkrétních budov – průmyslové objekty, historické, specifické, výškové budovy – majitel musí vypracovat projekt pro hasiče, který v případě mimořádných událostí mohou využít. Tento dokument funguje od 80. let a dneska samozřejmě přechází do elektronické podoby.

10. Se kterými složkami se nejčastěji podílíte na řešení mimořádné události?

Jednoznačně policie a zdravotnická záchranná služba, pohotovost plynů, energetiků – rozvodné závody, v Praze s dispečerem dopravního podniku a drah, dispečerem letiště a podobně. Při povodních třeba i s armádou a také se speciálními firmami na chemii a nebezpečné látky.

11. Spolupracujete na řešení mimořádné události i s jinými složkami než výše uvedenými?

Také například s městskou policií, ale ta je až na druhém místě, pro nás je základním partnerem státní policie.

12. Pozice Velitel Policie vznikla poměrně nedávno, jak tento krok Policie České republiky hodnotíte?

Jednoznačně pozitivně, konečně je na místě někdo za policií, kdo si tuto složku hlídá, úkoluje, kontroluje a koordinuje. To v minulosti, než byla zřízena tato funkce, moc nefungovalo.

13. Pozice Velitel Policie vznikla zejména pro efektivnější řízení nasazených sil a prostředků Policie ČR na místě mimořádné události a zlepšení spolupráce a koordinace mezi složkami IZS. Jak tuto spolupráci hodnotíte z Vašeho pohledu?

Je to výborná věc, hodnotím velmi dobře. Na štábu velitele zásahu je policie, záchranka a hasiči, ale je jednoznačně jasné, co kdo má dělat. Dneska se to velmi zautomatizovalo.

14. Jsou v rámci teoretické i praktické přípravy realizována mezi složkami IZS společná cvičení?

Ano jsou, je jejich několik do roka. Podle toho, které složka se toho ujme. V poslední době to hodně narušil covid. Obecně by měla být tři cvičení do roka.

15. Je tedy podle Vás vznik pozice Velitel Policie přínosem pro efektivnější zvládnání mimořádných událostí a jste s jeho fungováním spokojen?

Jednoznačně ano, ale to už se opakuji. Přispělo to k lepší spolupráci mezi složkami.

16. Měl by se podle Vás projekt Velitel Policie nadále rozvíjet?

Jednoznačně ano. Určitě to není projekt, který by se měl zmenšovat, naopak vidím prostor pro rozšíření. Doba se mění, hrozby se mění.

17. Mohl byste, na základě Vašich zkušeností, doporučit nějaké kroky nebo směry, jak projekt Velitel Policie dál rozvíjet nebo kam jej směřovat?

Mluvím za Prahu, má to policie, záchranka, u plynářů a podobně to není zapotřebí. Přijede jen jedna skupina, na rozdíl od policie a záchranky. Asi by něco podobného prospělo armádě. Pokud je nasazena. Ta je specifická, má svůj systém velení. Velitel není vždy schopen sám rozhodnout. Na rozdíl od

policie a hasičů. Ale není to úplně zásadní. S touto složkou neděláme denně. Ty základní složky toto mají. U ostatních není nutné.

18. Existují podle Vás nějaké hrozby, které ještě nebyly v rámci KATALOGOVÉHO SOUBORU – TYPOVÁ ČINNOST SLOŽEK IZS PŘI SPOLEČNÉM ZÁSAHU zpracovány a zpracovány by v co nejkratším možném čase být měly?

V případě velkého neštěstí po teroristickém útoku, výbuchu plynu, není třeba. V případě zřícení budov a to hlavně s ohledem na spolupráci se záchrankou, například při hromadné přepravě zraněných do nemocnic, ano. Příkladem je například pád letadla v 70. letech v Suchdole. Přestože jsme dneska technicky zcela jinde, ale tenkrát například hasiči s prevozem zraněných pomáhali. Cca dva roky zpět jsme měli cvičení v muzeu, přepadení budovy, zjetí chráněných osob a bylo zde spousta zraněných. V případě střelby do velkého množství lidí například při koncertě, tak na toto neexistuje žádná typová činnost složek IZS.

19. Mohl byste, na základě Vašich zkušeností, doporučit nějaké kroky nebo směry, jak projekt Velitel Policie dál rozvíjet nebo kam jej směřovat?

Všem by nám prospělo, kdybychom se více setkávali – zástupci IZS složek. Narušil to hodně covid. Takže pravidelná výjezdní zasedání. A občas by bylo fajn vyjet přímo do terénu s policií, abychom měli představu o konkrétní činnosti té druhé organizace. Dříve se to dělalo, ale nebylo to systémově řešeno.

20. Mohl byste, na základě Vašich zkušeností, doporučit nějaké kroky nebo směry, jak ještě více prohlubovat spolupráci složek IZS na místě mimořádné události?

Co by určitě prospělo, aby mezi sebou více komunikovalo vedení jednotlivých složek. Někdy nemají představu, co všechno je nutné řešit. Prospělo by to pak k rychlejšímu řešení některých událostí. Aby více podporovali společná cvičení a výjezdní zasedání.

10.4. Hasičský útvar ochrany Pražského hradu – Velitel zásahu

1. Mohl byste se prosím na úvod naše rozhovoru stručně představit ve smyslu Vaší profesní kariéry u HZS a současně zastávaného služebního zařazení a pozice?

U sboru jsem 22 let, na různých pozicích, od hasiče, velitele družstva, velitele stanice, zástupce územního odboru až po zástupce velitele útvaru ochrany Pražského hradu, který je přímo podřízen generálnímu řediteli HZS. Funkce zástupce velitele útvaru má celorepublikovou působnost, nejsme zařazení v systému kraje, tedy spadáme přímo pod velení generálního ředitele právě díky specifičnosti Pražského hradu. Máme nemodernější techniku a vlastníme také vybavení pro podpůrnou práci Policie ČR a HZS kraje. Tedy zejména velím na mimořádných akcích, stejně jako na běžné výjezdové činnosti, kde mám funkci řídicího důstojníka. Na této pozici se střídám s dalšími dvěma kolegy.

2. Můžete prosím stručně popsat pozici Velitel Zásahu HZS ČR od jeho vzniku až po současnost?

Některé detaily nemohu popsat ze své vlastní zkušenosti, protože když ještě bylo okresní uspořádání, byla okresní velitelství, což bylo v devadesátých letech a to jsem zde ještě nepůsobil. Ale i tehdy byla stěžejní funkce velitele družstva, tím se stává automaticky ten, jehož jednotka dojede na místo zásahu jako první. Od přijetí zákona o IZS se na tuto funkci „nabaluje“ čím dál tím víc práce, takže došlo k dělení velení mezi nás, policii a zdravotnickou záchrannou službu. Pokud velení spadne pod HZS, tak na toho velitele zásahu padne mnohem větší zodpovědnost, proto se i samotná hierarchie velení změnila, je tam velitel družstva, velitel čety, velitel stanice, případně vedoucí oddělení řízení jednotek, anebo vyšší funkcionáři, kteří právě slouží a mají funkci řídicího důstojníka a mají pravomoc převzít si velení u zásahu.

Protože se rozlišují stupně poplachu 1 až 3 a zvláštní, odpovídá tomu povinnost řídicího důstojníka převzít velení u zásahu, tedy není to jen jeho volba. Je tady jasně daná řídicí struktura a velitelem zásahu se tak může stát i policista, což dříve také nebylo běžné.

3. Po jaké době a s jakými zkušenostmi se může profesionální hasič stát Velitelem Zásahu?

Toto jasně vymezuje zákon, že velitelem družstva se může stát někdo, kdo má za sebou určitou praxi, ta je jasně stanovena a musí mít také odpovídající vysokoškolské vzdělání, v tomto případě může mít míň odpracovaných let. Ale teoreticky už po 5 letech se může stát dotyčný velitelem zásahu. Přestože toto jasně vymezuje zákon, praxe je kraj od kraje maličko jiná, v zapadlejších oblastech to může být mnohem dříve, než například zde v Praze, kde se hodně dodržuje hierarchie a je z čeho vybírat. To v menších obcích, kde slouží třeba jen pět hasičů a je nutná zastupitelnost, se k velení kolegové dostanou mnohem dříve.

4. Jaká praxe a jaká školení musí hasič absolvovat, aby se mohl stát Velitelem Zásahu?

Základním je velitelský kurz, kde je stanoveno taktické řízení a tento kurz mám prakticky na celou dobu, když jsem ve výjezdu, tedy v 7. třídě. Kurz trvá 4 týdny a opravňuje velet zásahu na základní úrovni. Vyšší kurz je strategické řízení a ten je určen pro řídicí důstojníky.

5. Je to podle Vás dostatečné, a jak je na tom v současné době HZS s náborem nových hasičů?

Z mého pohledu jsou dostatečné, pokud máte za sebou během 5 let kolem 300 až 400 zásahů od těch nejbanálnějších, až po ty komplikovanější a ty, kdy vám chybí lidi a technika, prvních 5 až 10 minut záležití, jak zvládnete stres a zda budete vhodným velitelem. Jednoduše řečeno, když máte všeho dostatek, sil i techniky, zvládnete velet vždy. S náborem je to čím dál horší. Dříve se z deseti kandidátů vždy dva až tři vybrali, dneska z deseti třeba nikdo. Problémem bývá i jejich minulost, hlásí se k nám lidi s alkoholem za volantem, s extrémistickou minulostí, ale také lidi, kteří neumí plavat. Mnohdy

při osobním pohovoru zjistí, že ta práce pro ně není vhodná. Chybí motivace a jasná představa, co ta práce obnáší.

6. Jaké jsou nejdůležitější dokumenty, podle kterých se odvíjí Vaše práce na místě mimořádné události?

Jedná se o typovou činnost složek IZS, list podpory velitele zásahu. Dneska má i chemická činnost více zásahů, kdy přibývají nové jako je likvidace výroben drog a další. To jsme dříve vlastně neřešili. Dneska je rozsah činnosti hasičů obrovský. Vyjma vody vozíme obrovské množství dalších věcí a přípravků. Tady je opět důležitá podpora velitele zásahu, dobrá pomoc je také operační a informační středisko. Služebně starší kolegové jsou neocenitelnou pomocí, vědí, kde se obrátit na chemiky, veterináře a podobně.

7. Se kterými složkami se nejčastěji podílíte na řešení mimořádné události?

Policie ČR a Zdravotnická záchranná služba. Dneska je tato spolupráce na vysoké a profesionální úrovni, často velmi zautomatizovaná.

8. Spolupracujete na řešení mimořádné události i s jinými složkami než výše uvedenými?

U nás na Hradě je to Hradní stráž, hodně fungují osobní kontakty a osobní znalosti.

9. Pozice Velitel Policie vznikla poměrně nedávno, jak tento krok Policie České republiky hodnotíte?

Nejdůležitější je dohodnout se, kdo bude velitel zásahu, zda hasič nebo policista. U hasičů je to jasně dané díky hierarchii. Zřízení této funkce u policie velmi zjednodušilo spolupráci.

10. Pozice Velitel Policie vznikla zejména pro efektivnější řízení nasazených sil a prostředků Policie ČR na místě mimořádné události a zlepšení spolupráce a koordinace mezi složkami IZS. Jak tuto spolupráci hodnotíte z Vašeho pohledu?

My jsme tuto spolupráci velmi přivítali, usnadní to jednání na místě. Je to spojené s přijetím odpovědnosti.

11. Jsou v rámci teoretické i praktické přípravy realizovány mezi složkami IZS společná cvičení?

U nás na Hradě hierarchie funguje velmi dobře. Předem je vše připraveno a zpracováno velmi detailně, ale zároveň citlivě s ohledem na dané místo. Aby nedocházelo zbytečně k vyhoceným situacím. Cvičení se realizují rozumným a zabezpečeným způsobem.

12. Je tedy podle Vás vznik pozice Velitel Policie přínosem pro efektivnější zvládnání mimořádných událostí a jste s jeho fungováním spokojen?

Pokud je jasně stanovený partner na spolupráci, který vydá pokyny správně a hned, tak je to super.

13. Měl by se podle Vás projekt Velitel Policie nadále rozvíjet?

Osobně nejsem schopen posoudit. Nevím, zda by postačoval jen velitel zásahu dle hierarchie, jako to mají hasiči, nebo je nutné mít na místě velitele policie. Ale obecně ano, tento projekt bych podpořil.

14. Mohl byste, na základě Vašich zkušeností, doporučit nějaké kroky nebo směry, jak projekt Velitel Policie dál rozvíjet nebo kam jej směřovat?

Tady také nevím, zda mohu nějak konkrétně radit. Obecně ale by měli být velitelé připravováni na převzetí velení a odpovědnosti. Důležitá je tady praxe.

15. Mohl byste, na základě Vašich zkušeností, doporučit nějaké kroky nebo směry, jak ještě více prohlubovat spolupráci složek IZS na místě mimořádné události?

Za mě je důležitá secvičenost všech složek. A tady určitý prostor ke zlepšení stále vidím. Hasiči koordinaci a spolupráci mají hodně dotaženou, což někdy například u policie chybí. Zásah je ostrá akce, ale na cvičení se dá všechno zastavit a vymyslet nějak jinak. Takže za sebe říkám součinnostním cvičením ano. Mimo jiné se i osobně poznají konkrétní lidé.

